

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

<u>Informationsnummer</u>	Innehållsförteckning	Sida
	<i>I Meddelanden</i>	
	Rådet	
2001/C 17/01	Rådets resolution av den 14 december 2000 om läkemedel för barn.....	1
2001/C 17/02	Rådets slutsatser om att lägga ut uppgifter om nya tendenser och mönster i fråga om narkotikamissbruk, bruk av flera narkotikapreparat och därmed förbundna risker på nätverk	2
	Kommissionen	
2001/C 17/03	Eurons växelkurs	3
2001/C 17/04	Meddelande från kommissionen – Tjänster i allmänhetens intresse i Europa	4
2001/C 17/05	Yttrande från Rådgivande kommittén för koncentrationer, avgivet vid dess 66:e möte den 25 augusti 1999, om ett preliminärt utkast till beslut i ärende IV/M.1532 – BP Amoco/ Atlantic Richfield ⁽¹⁾	24
2001/C 17/06	Meddelande om att vissa antidumpningsåtgärder upphör att gälla	25
2001/C 17/07	Meddelande om bestyrkande av namnteckning tillhörande tjänstemän vid Byrån för harmonisering inom den inre marknaden	25
	Europeiska investeringsbanken	
2001/C 17/08	Kodex för god förvaltningssed för de anställda i den Europeiska investeringsbanken i deras kontakter med allmänheten	26

II Förberedande rättsakter

.....

Informationsnummer

Innehållsförteckning (fortsättning)

Sida

III *Upplysningar*

Kommissionen

2001/C 17/09	Ändring av meddelande om anbudsfordran för bidrag för export av råg till alla tredje länder	28
2001/C 17/10	Ändring av meddelande om anbudsfordran för bidrag för export av vete till alla tredje länder förutom vissa AVS-stater	28

I

(Meddelanden)

RÅDET

RÅDETS RESOLUTION

av den 14 december 2000

om läkemedel för barn

(2001/C 17/01)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

1. ERINRAR OM att en hög hälsoskyddsnivå skall säkerställas vid utformning och genomförande av all gemenskapspolitik och alla gemenskapsåtgärder och att gemenskapens insatser, som skall komplettera den nationella politiken, skall inriktas på att förbättra folkhälsan, förebygga ohälsa och sjukdomar hos människor och undanröja faror för människors hälsa,
2. NOTERAR att nästan 20 % av gemenskapens befolkning, dvs. 75 miljoner människor, är under 16 år,
3. KONSTATERAR att barn uppvisar särskilda karaktäristika, som varierar med åldern och innebär att de vid behandling i de flesta fall inte kan likställas med vuxna; särskilt uppvisar läkemedel som ges till barn specifika egenskaper i fråga om farmakokinetik, effekt och biverkningar; dessutom är det nödvändigt att ett läkemedel som är avsett för barn framställs i en sådan läkemedelsform att det kan ges till barnet på ett enkelt och säkert sätt,
4. KONSTATERAR att en stor del av de läkemedel som används till barn inte har utvärderats särskilt med tanke på att de är avsedda för barn och därför riskerar att inte uppfylla kriterierna på kvalitet, säkerhet och effekt på den nivå som ställs när det gäller vuxna,
5. OBSERVERAR att förskrivningen av läkemedel till barn därför mycket ofta görs utanför ramen för godkännande för försäljning och att säkerheten vid användning inom denna del av befolkningen därför inte kan dokumenteras genom kontroller efter utsläppandet på marknaden, vilket även gäller med tanke på hur få uppgifter som finns tillgängliga när det gäller övervakningsdata för barnläkemedel,
6. ERKÄNNER att framtagning av läkemedel för barn innebär svårigheter på grund av problem vid utvecklingen av läkemedel och problem vid den kliniska utvecklingen; kostnaderna för forskning och utveckling tjänas inte in, eftersom varje sjukdom endast drabbar ett litet antal barn i varje åldersgrupp,
7. ANSER att utvecklingen av läkemedel för barn och kliniska prövningar med barn kan framkalla specifika etiska invändningar och att barn bör åtnjuta särskilt skydd,
8. ANSER att alla medlemsstater brottas med samma problem och att en europeisk strategi erbjuder fördelar på det epidemiologiska och ekonomiska planet samt ur folkhälsosynpunkt,
9. UPPMANAR DÄRFÖR KOMMISSIONEN ATT så snart som möjligt lägga fram lämpliga förslag i form av stimulansåtgärder, föreskrifter eller andra åtgärder till stöd för klinisk forskning och utveckling, med beaktande av etiska aspekter på kliniska prövningar på barn, för att säkerställa att nya läkemedel för barn och de läkemedel som redan finns på marknaden skall vara fullt anpassade till de särskilda behoven hos denna del av befolkningen, och även med beaktande av internationellt erkända normer för skydd av minderåriga när det gäller medicinsk forskning.

Rådets slutsatser om att lägga ut uppgifter om nya tendenser och mönster i fråga om narkotikamissbruk, bruk av flera narkotikapreparat och därmed förbundna risker på nätverk

(2001/C 17/02)

Europeiska unionens råd antar följande riktlinjer om att lägga ut uppgifter om nya tendenser och mönster i fråga om narkotikamissbruk, bruk av flera narkotikapreparat samt därmed förbundna risker på nätverk:

- 1) Enligt den europeiska strategin mot narkotika (2000–2004) och den handlingsplan som har antagits för genomförandet är det önskvärt att ett system utarbetas som gör det möjligt att snabbare få kunskap om nya tendenser och mönster i fråga om narkotikamissbruk, bruk av flera narkotikapreparat och därmed förbundna risker.
- 2) Med hänsyn till de informationssystem som finns i varje medlemsstat och på europeisk nivå är det därför varken nödvändigt eller önskvärt att upprätta nya strukturer, nya nätverk eller nya finansiella skyldigheter för medlemsstaterna.
- 3) I möjligaste mån bör man förlita sig på Reitox-nätverket, som upprättades genom rådets förordning (EEG) nr 302/93 av den 8 februari 1993 om upprättande av ett europeiskt centrum för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (ECNN).
- 4) Reitox-nätverkets verksamhet kan ges följande två inriktningar:
  - Övervakning av nya tendenser och mönster i fråga om narkotikamissbruk, bruk av flera narkotikapreparat och därmed förbundna risker.
  - En snabb överföring av dessa uppgifter till myndigheter, yrkesutövare och aktörer som arbetar förebyggande, så

att dessa snarast möjligt kan genomföra lämpliga förebyggande åtgärder.

- 5) Denna riktlinje förutsätter att de nationella kontaktpunkterna i Reitox-nätverket är i stånd att använda uppgifter från andra berörda organ eller nätverk (nationella läkemedelsmyndigheter, folkhälsoinstitut och nätverk med yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård, föreningar för förebyggande verksamhet, sjukhuslaboratorier eller kriminaltekniska institut m.fl.).
- 6) ECNN och Europeiska läkemedelsmyndigheten uppmanas att enligt sina respektive mandat gemensamt definiera en ram för pågående samarbete i enlighet med sina befogenheter, för att utbyta värdefull information på europeisk nivå om möjligt missbruk och risker med användning av ett eller flera psykoaktiva preparat. Europol bör i överensstämmelse med sitt uppdrag medverka till att skaffa information om nya tendenser inom den olagliga narkotikahandeln.
- 7) Intresserade medlemsstater och berörda nationella och europeiska organ (ECNN, Europeiska läkemedelsmyndigheten m.fl.) uppmanas att delta i ett pilotprojekt, som finansieras genom gemenskapens budget, för informationsutbyte om nya tendenser och mönster i fråga om narkotikamissbruk och bruk av flera narkotikapreparat. Under en 18 månaders period bör detta pilotprojekt också fastslå de villkor, både ekonomiska och när det gäller omfattningen av de preparat som skall omfattas, som är nödvändiga för utbyte av sådan information mellan ett större antal länder.
- 8) Kommissionen och medlemsstaterna uppmanas att undersöka möjligheterna att förverkliga dessa mål.

KOMMISSIONEN

Eurons växelkurs ⁽¹⁾

18 januari 2001

(2001/C 17/03)

1 euro	=	7,4671	danska kronor
	=	8,927	svenska kronor
	=	0,6385	pund sterling
	=	0,9404	US-dollar
	=	1,4196	kanadensiska dollar
	=	111,28	japanska yen
	=	1,5283	schweiziska franc
	=	8,227	norska kronor
	=	80,11	isländska kronor ⁽²⁾
	=	1,693	australiska dollar
	=	2,1052	nyzeeländska dollar
	=	7,448	sydafrikanska rand ⁽²⁾

⁽¹⁾ Källa: Referensväxelkurs offentliggjord av Europeiska centralbanken.

⁽²⁾ Källa: Kommissionen.

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN**Tjänster i allmänhetens intresse i Europa**

(2001/C 17/04)

SAMMANFATTNING OCH KOMMENTARER

De tjänster som här kallas "tjänster i allmänhetens intresse" utgör en del av grundstommen för den europeiska samhällsmodellen. Att dessa tjänster är intimt förknippade med EU:s gemensamma värderingar och utgör ett viktigt verktyg för social och territoriell sammanhållning bekräftas numera uttryckligen i den nya artikel 16 i EG-fördraget. De tjänster som definieras som tjänster i allmänhetens intresse bidrar också till den europeiska ekonomins konkurrenskraft som helhet, och kännetecknas ofta av en snabb anpassning till den tekniska utvecklingen och marknadsutvecklingen i de sektorer där de produceras. Faktorer som handelns globalisering, fullbordandet av den inre marknaden och den snabba tekniska utvecklingen bidrar alla till ett ökat tryck att öppna nya sektorer för konkurrens. Vid Europeiska rådets möte i Lissabon uppmanades därför kommissionen att uppdatera sitt tidigare meddelande från 1996 om tjänster i allmänhetens intresse inom EU.

Det är i första hand medlemsstaternas myndigheter på nationell, regional och lokal nivå som ansvarar för att på ett tydligt och öppet sätt definiera vad som skall anses vara en tjänst i allmänhetens intresse, och hur denna tjänst skall utföras. Gemenskapens uppgift är att med stöd av fördraget och med tillgängliga medel se till att dessa tjänster så väl som möjligt svarar mot användarnas och medborgarnas behov i fråga om kvalitet och pris.

Vissa sektorer antar en naturlig europeisk dimension på grund av tjänstens räckvidd och nätverksstruktur, och inom dessa områden har gemenskapen redan vidtagit åtgärder. I det här meddelandet redogörs det för en del av de positiva effekterna av dessa insatser från gemenskapens sida, bland annat vad gäller de berörda tjänsternas tillgänglighet, kvalitet och pris.

Erfarenheterna hittills bekräftar att gemenskapens regler i fråga om konkurrens och inre marknad är förenliga med en hög standard i fråga om tjänster i allmänhetens intresse. I fall där marknaden inte räcker till för att garantera en tillfredsställande servicenivå är det dock möjligt för myndigheterna att formellt ge enskilda marknadsaktörer i uppdrag att utföra en tjänst, och i nödvändiga fall även ge dem en exklusiv eller särskild rättighet, ibland i kombination med hjälp att ordna finansiering av tjänsten i fråga.

Rättssäkerheten och bestämmelsernas tydlighet i allmänhet är viktig både för medlemsstaterna och marknadsaktörerna. I meddelandet klargörs både konkurrens- och inre marknadsbestämmelsernas räckvidd och hur de skall tillämpas på dessa typer av tjänster. Grundregeln är att dessa gemenskapsbestämmelser endast är tillämpliga om den aktuella verksamheten är av ekonomisk art och om den påverkar handeln mellan medlemsstaterna. I de fall som bestämmelserna skall tillämpas utgår man från tre grundprinciper:

- Reglerna är neutrala i fråga om huruvida de företag som utför tjänsterna är offentliga eller privata.
- Det är medlemsstaternas ansvar att avgöra om en tjänst ligger i allmänhetens intresse. Den lösning som utformas kan endast bli föremål för kontroll för att spåra uppenbara felaktigheter.
- De begränsningar som medlemsstatens ingrepp innebär för konkurrenspolitiken eller friheterna inom den inre marknaden måste vara proportionella, dvs. får inte gå utöver vad som är nödvändigt för att garantera att tjänsten genomförs på ett effektivt sätt.

Kommissionen kommer med tiden att kunna klargöra tillämpningen av inre marknads- och konkurrenslagstiftningen i ytterligare detalj, allteftersom marknadens fortsatta utveckling bidrar till att bredda erfarenheten.

I meddelandet diskuteras också hur gemenskapen, på grundval av artikel 16 i fördraget och i samarbete med nationella, regionala och lokala myndigheter, kan anta en långsiktig strategi som föregriper marknadens utveckling och som syftar till att ge medborgarna bästa möjliga kvalitet på de aktuella tjänsterna.

1. INLEDNING

1. År 1996 lade Europeiska kommissionen fram ett meddelande med rubriken "Tjänster i allmänhetens intresse i Europa" ⁽¹⁾. Kommissionen betonade där vikten av de uppgifter av allmänt intresse som tjänar till att uppfylla Europeiska unionens grundläggande mål, och det föreslogs också att dessa tjänsters betydelse skulle omnämnas uttryckligen i EG-fördraget. De definitioner av termer ⁽²⁾, synpunkter och målsättningar som redogjordes för i 1996 års meddelande i fråga om den roll som dessa tjänster förväntas spela inom den inre marknaden är fortfarande relevanta, och det här meddelandet skall ses som en uppdatering av det tidigare.

2. Sedan det första meddelandet offentliggjordes har en rad faktorer utvecklats och förändrats. På kommissionens förslag infördes genom Amsterdamfördraget en hänvisning till dessa tjänster och deras betydelse, närmare bestämt i artikel 16 i EG-fördraget. Där understryks såväl den centrala betydelsen av de värderingar som ligger till grund för vad som karakteriserar tjänster och vikten av att gemenskapen beaktar de berörda sektorernas egenart i all sin verksamhet. Detta kan således skrivas in bland fördragets grundläggande principer. Artikel 16 lyder:

"Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 73, 86 och 87 och med beaktande av den betydelse som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse har för unionens gemensamma värderingar och den roll som dessa tjänster spelar när det gäller att främja social och territoriell sammanhållning, skall gemenskapen och medlemsstaterna, var och en inom ramen för sina respektive befogenheter och inom detta fördrags tillämpningsområde, sörja för att sådana tjänster utförs på grundval av principer och villkor som gör det möjligt för dem att fullgöra sina uppgifter."

3. Enligt den ståndpunkt som kommissionen gav uttryck för i 1996 års meddelande finns det ingen motsättning mellan tjänster av allmänt ekonomiskt intresse å ena sidan och den inre marknaden och gemenskapens konkurrensolitik å andra sidan. Tvärtom samverkar dessa företeelser och regelsystem för att målen med fördragen skall uppnås, och för att såväl de enskilda medborgarna som samhället som helhet skall gynnas.

4. Sedan 1996 har marknaderna, tekniken och konsumenternas behov fortsatt att utvecklas i allt snabbare takt. Ytterligare erfarenheter har vunnits inom de områden som – då det tidigare meddelandet offentliggjordes – var på väg att liberaliseras enligt inre marknadsprogrammet. Dessutom har gemenskapen genomfört ytterligare avregleringar, samtidigt som man beaktat behovet att bibehålla och i vissa fall höja kvalitetsnivån och konsumentskyddet. Allt efter som den inre marknaden fördjupats har nya aspekter tagits upp, bland annat i fråga om gränsdragningen för de tjäns-

ter som tidigare främst tillhandahållits av icke-konkurrensutsatta aktörer men där konkurrens nu införts eller börjat övervägas. Dessutom har den tekniska utvecklingen, särskilt informationssamhällets framväxt, gjort att de geografiska indelningar som tidigare kännetecknade vissa tjänstesektorer blivit irrelevanta, varför dessa sektorer nu måste betraktas i ett gränsöverskridande perspektiv.

5. Trots de positiva effekter som följt av liberaliseringen har viss oro uttryckts i fråga om tjänster i allmänhetens intresse och de gemenskapsåtgärder som berör dem. Med tanke på de snabba förändringarna inom såväl teknologi som regelverk och konsumentefterfrågan frågar sig många medborgare om inte kvaliteten på tjänster som ligger i allmänhetens intresse kan komma att hotas. Därför hävdar ofta de aktörer som traditionellt har producerat de berörda tjänsterna och de offentliga myndigheter som stöder dem att en tillämpning av gemenskapens regler på dessa områden skulle kunna skada de befintliga och väl beprövade strukturerna för tillhandahållande av tjänsterna i fråga, och därmed också kvaliteten på de tjänster som erbjuds allmänheten. Konkurrerande producenter inom den privata sektorn hävdar tvärtom att den rådande situationen ger de aktörer som understöds av offentliga myndigheter en osund konkurrens fördel och att sådana villkor står i strid med gemenskapslagstiftningen.

6. Kommissionen har därför åtagit sig att uppdatera sitt meddelande från 1996, på uppmaning av Europeiska rådet vid dess möten i Lissabon och i Feira. Det finns två huvudsakliga motiv till detta:

— För att tillmötesgå marknadsaktörernas krav på ökad rättssäkerhet bör de konkurrens- och inre marknadsbestämmelser som tillämpas på tjänster i allmänhetens intresse klargöras ytterligare, liksom vilka befogenheter som tillhör respektive nivå inom de ansvariga myndigheterna. Det är särskilt viktigt att ange räckvidden för bestämmelserna om statligt stöd.

— Det är viktigt att fortsätta utveckla den europeiska struktur som skapats för att främja dessa tjänsters funktionssätt, och låta nationella, regionala och lokala myndigheter bidra aktivt i arbetet, i linje med artikel 16 i EG-fördraget.

7. Meddelandet är uppdelat i flera avsnitt. I avsnitt 2 redogör kommissionen för sina synpunkter på tjänster i allmänhetens intresse och deras roll i samhället. I avsnitt 3 klargörs hur reglerna för den inre marknaden tillämpas på dessa tjänster. I avsnitt 4 redovisas vissa preliminära resultat av hur principen om samhällsomfattande tjänster har tillämpats i de sektorer som liberaliserats inom inre marknadsprogrammet. Ytterligare detaljer om situationen i enskilda sektorer återfinns i bilaga I. I avsnitt 5 presenteras riktlinjer för det fortsatta arbetet med att utveckla dessa tjänster, såväl i fråga om kvalitet som effektivt tillhandahållande,

⁽¹⁾ EGT C 281, 26.9.1996, s. 3.

⁽²⁾ Se bilaga II.

vilket ses som ett centralt element i den europeiska samhällsmodellen.

2. TJÄNSTERNAS SAMHÄLLSFUNKTION

8. Det är medborgarnas intresse som utgör grunden för gemenskapens politik på detta område. De tjänster som här betecknas som tjänster i allmänhetens intresse bidrar på ett betydande sätt till såväl den europeiska industrins konkurrenskraft i allmänhet som till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning. Användarna, dvs. EU-medborgarna, har kommit att förvänta sig högkvalitativa tjänster till överkomliga priser, och det är därför användarna och deras krav som tjänar som ledstjärna för den offentliga sektorns insatser. Gemenskapens roll är att skydda allmänhetens intresse och se till att uppgiften att tjäna allmänheten fortsätter stå i fokus.

9. I de berörda offentliga myndigheternas roll ingår att så klart, begripligt och exakt som möjligt fastställa vilka användarbehov som skall uppfyllas när en tjänst i allmänhetens intresse tillhandahålls, att ange vilken instans som ansvarar för att definiera den förpliktelse som tjänsten omfattas av, hur efterlevnaden av den skall följas upp och kontrolleras och hur aktörerna skall gå tillväga för att fullgöra den. Kriterierna för tjänster i allmänhetens intresse bör utformas på olika nivåer, beroende på vad som är lämpligast i varje enskilt fall på gemenskapsnivå, nationell nivå eller på regional eller lokal nivå. De som arbetar med att utforma dessa kriterier på de olika nivåerna måste agera samordnat och ömsesidigt ge bistånd om så behövs.

10. Definitionen av användarnas behov bör vara bred, och slutkonsumenternas behov spelar en särskilt viktig roll. Grundvalen för konsumenternas behov är allmän tillgång, hög kvalitet och rimliga kostnader. Andra viktiga användare vars behov måste tillmötesgå är företagets, och i synnerhet de små och medelstora företagets. Medborgarna väger också in en rad andra hänsyn av mer allmän karaktär:

- Kravet på ett effektivt miljöskydd.
- De specifika behoven hos särskilda grupper i samhället, till exempel låginkomsttagare och personer med funktionshinder.
- Behovet av en fullständig geografisk täckning, dvs. att tjänsten skall vara tillgänglig även i avlägsna och svårtillgängliga områden.

11. Användarnas krav på tjänster i allmänhetens intresse kan sammanfattas i en rad principer, bl.a. följande:

- De grundläggande förpliktelsena bör definieras klart, så att en god kvalitet och en hög skyddsnivå för allmänhetens hälsa och fysiska säkerhet kan garanteras.

— Avgifter, avtalsvillkor och möjligheter att välja leverantör och finansieringsform bör framgå klart och tydligt.

— Det bör finnas möjlighet att välja mellan olika tjänster och, om så är tillämpligt, mellan olika tjänsteleverantörer, och det bör i det senare fallet råda en faktisk konkurrens mellan dessa.

— Det bör där så krävs finnas tillsynsorgan som är oberoende i förhållande till alla marknadsaktörer, och det skall finnas mekanismer för att handlägga klagomål och lösa tvister.

Vad gäller definitionen av tjänster i allmänhetens intresse och frågor om betalningssätt kan också representativitet och deltagande från konsumenternas sida ingå bland dessa principer.

12. De som levererar tjänster i allmänhetens intresse har en viktig roll att spela i kraft av sin långa erfarenhet av att möta användarnas behov inom sitt respektive område, och kan därför ge värdefulla bidrag till vidareutvecklingen av dessa tjänster. När en rådfrågning av berörda parter inleds får denna således inte begränsas till användarna, utan måste också omfatta leverantörerna⁽³⁾. Den organiserande myndigheten måste dock självfallet göra noggrann skillnad mellan användarnas och leverantörernas behov i dessa sammanhang.

13. Myndigheterna står också inför frågan om hur de skall försäkra sig om att de uppdrag att utföra tjänster i allmänhetens intresse som de anförtrot åt olika aktörer faktiskt utförs på ett så effektivt sätt som möjligt och enligt höga kvalitetskrav. En uppgift som ligger i allmänhetens intresse kan utföras på flera olika sätt, och valet av organisation och tillvägagångssätt beror i synnerhet på

— de specifika tekniska krav och krav på ekonomisk kapacitet som krävs för att utföra den aktuella tjänsten,

— användarnas krav,

— kulturella och historiska faktorer i den enskilda medlemsstaten.

Det faktum att olika tjänster tillhandahålls på olika sätt, och att rentav samma tjänst kan tillhandahållas på olika sätt i olika medlemsstater, skall således inte ses som en motsägelse utan som en anpassning till specifika villkor i syfte att nå bästa möjliga effektivitet i det enskilda fallet.

⁽³⁾ Europeiska fackliga samorganisationen och Europeiska centret för offentlig företagsamhet har föreslagit en stadga för tjänster i allmänhetens intresse som utgör ett viktigt inlägg i debatten om dessa tjänsters framtida utveckling.

3. TJÄNSTER I ALLMÄNHETENS INTRESSE OCH DEN INRE MARKNADEN

14. Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse skiljer sig från den övriga tjänstesektorn på så sätt att offentliga myndigheter anser sig vara skyldiga att se till att dessa tjänster tillhandahålls även om det inte alltid finns tillräckliga marknads-mässiga incitament för leverantörerna att utföra dem. Detta motsäger dock inte att marknaden ofta kan vara den mest effektiva mekanismen för att producera tjänster av denna karaktär. Många grundläggande behov, såsom behoven av livsmedel, kläder och bostäder tillgodoses ju till en övervägande del genom marknaden. I fall då myndigheterna bedömer att en viss tjänst ligger i allmänhetens intresse och att marknadskrafterna inte förväntas leda till att denna tjänst tillhandahålls på ett tillfredsställande sätt, kan de emellertid fastställa en rad kriterier för hur dessa behov skall uppfyllas och låta tjänsten omfattas av en förpliktelse. För att förpliktelsen skall kunna uppfyllas är det ibland, men inte alltid, nödvändigt att tilldela en leverantör exklusiva rättigheter eller ordna särskilt förmånlig finansiering. Det faktum att man fastställer att en tjänst ligger i allmänhetens intresse och att innehållet i denna tjänst definieras, behöver inte innebära att sättet att tillhandahålla den också regleras. Ett typexempel på detta är förpliktelsen att tillhandahålla s.k. samhällsomfattande tjänster⁽⁴⁾, dvs. skyldigheten att tillhandahålla en viss tjänst inom hela det geografiska området till rimliga kostnader för användarna och på en kvalitetsnivå som är jämförbar inom hela området oavsett om varje enskild del av verksamheten är lönsam för leverantören.

15. Myndigheterna kan besluta att alla aktörer på en viss marknad skall omfattas av förpliktelsen att tillhandahålla en tjänst i allmänhetens intresse, eller i vissa fall utse en eller flera aktörer med särskilda eller exklusiva rättigheter. Syftet är att i varje specifik situation skapa mesta möjliga konkurrens och ge användarna så stor frihet som möjligt att välja leverantör. I fall där endast en eller några få av de aktörer som konkurrerar på en viss marknad omfattas av förpliktelser att tillhandahålla en viss tjänst i allmänhetens intresse medan andra inte omfattas av någon förpliktelse, kan det vara lämpligt att låta alla aktörer bidra till de extra nettokostnaderna genom att de åläggs att betala en extraavgift eller bidra till en gemensam fond. Om så sker är det viktigt att den andel av bördan som belastar en enskild aktör står i proportion till aktörens marknadsandel och att denna extraavgift skall vara lätt att urskilja från övriga avgifter som ingår i den normala verksamheten.

16. Allmänt tillgänglig taltelefoni omfattas till exempel idag av en förpliktelse om tjänst i allmänhetens intresse som fastställs i gemenskapslagstiftningen, trots att hela telekommunikationssektorn liberaliserades 1998. De beslut om

successiv liberalisering som fattades i början av 1990-talet var i själva verket också en återspeglning av den tekniska utvecklingen och utvecklingen på marknaderna. Förändringarna gjorde att det traditionella systemet med exklusiva rättigheter inte längre var ett effektivt och proportionellt sätt att garantera operatörerna tillräckliga inkomster för att tillhandahålla en samhällsomfattande tjänst. Med stöd av gemenskapens rambestämmelser kunde medlemsstaterna i stället införa mekanismer för att dela kostnaden för att tillhandahålla en samhällsomfattande tjänst enligt den definition som fastställts på gemenskapsnivå. De flesta medlemsstaterna har dock inte bedömt det vara nödvändigt att införa sådana system eftersom de aktuella kostnaderna varit begränsade.

17. Det finns dock vissa tjänster i allmänhetens intresse som inte lämpar sig för att tillhandahållas under konkurrens mellan flera leverantörer, t.ex. i de fall det bara är möjligt för en leverantör att tillhandahålla tjänsten med lönsamhet. I dessa fall beviljar i regel de behöriga myndigheterna exklusiva eller särskilda rättigheter att tillhandahålla den aktuella tjänsten genom koncessioner som tilldelas för en begränsad tid och efter ett anbudsförfarande. Konkurrensen om kontraktet tjänar till att garantera att de uppgifter som utgör del av tjänsten utförs till lägsta möjliga offentliga kostnad.

18. Om ingen av dessa två lösningar leder till att tjänsten tillhandahålls på ett tillfredsställande sätt, kan det vara nödvändigt att kombinera dem genom att man dels låter tjänsten omfattas av en förpliktelse för den aktör eller det begränsade antal aktörer som utför den, dels tilldelar dessa särskilda eller exklusiva rättigheter eller låter dem behålla sådana rättigheter. Liksom i den ovan beskrivna situationen där de exklusiva rättigheterna tilldelats efter ett anbudsförfarande har myndigheterna då rätt att anordna en finansiering åt dessa leverantörer som är tillräcklig för att de skall kunna utföra de tjänster i allmänhetens intresse som anförts trots dem.

19. Det finns ingen motsättning mellan att se till att tjänster i allmänhetens intresse utförs och att följa gemenskapslagstiftningen, i synnerhet konkurrens- och inre marknadsbestämmelserna. Avstämningen mellan dessa hänsyn, dvs. å ena sidan gemenskapens mål inom konkurrenspolitiken och friheterna inom den inre marknaden, å andra sidan vikten av att uppdrag som tilldelats av offentliga myndigheter och som omfattar tjänster av allmänt ekonomiskt intresse fullgörs effektivt, regleras i fördraget genom artikel 86, framför allt punkt 2 i denna. Artikel 86 lyder på följande sätt:

⁽⁴⁾ Innebörden av förpliktelserna att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster respektive tjänster i allmänhetens intresse har bekräftats genom EG-domstolens rättspraxis (mål C-320/91 Corbeau [1993]; mål C-393/92 Almelo [1994]) och har vidareutvecklats i gemenskapslagstiftningen för dessa tjänster. Gemensamma rambestämmelser har utarbetats i syfte att skapa en europeisk inre marknad (se avsnitt 4).

*1. Medlemsstaterna skall beträffande offentliga företag och företag som de beviljar särskilda eller exklusiva rättigheter inte vidta och inte heller bibehålla någon åtgärd som strider mot reglerna i detta fördrag, i synnerhet reglerna i artiklarna 12 samt 81–89.

2. Företag som anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse eller som har karaktären av fiskala monopol skall vara underkastade reglerna i detta fördrag, särskilt konkurrensreglerna, i den mån tillämpningen av dessa regler inte rättsligt eller i praktiken hindrar att de särskilda uppgifter som tilldelats dem fullgörs. Utvecklingen av handeln får inte påverkas i en omfattning som strider mot gemenskapens intresse.
3. Kommissionen skall säkerställa att bestämmelserna i denna artikel tillämpas och, när det är nödvändigt, utfärda lämpliga direktiv eller beslut vad avser medlemsstaterna.”
20. För att förstå hur dessa bestämmelser inverkar på hur olika myndigheter kan agera för att garantera att tjänster tillhandahålls allmänheten bör tre principer som ligger till grund för tillämpningen av artikel 86 nämnas. Dessa principer är neutralitet, frihet att definiera tjänsterna samt proportionalitet.
21. Neutralitet: Gemenskapen skall enligt artikel 295 i fördraget förhålla sig neutral vad gäller företags rättsliga status, det vill säga om de är offentliga eller privata. Gemenskapen har därför inga synpunkter på den rättsliga statusen hos de företag som tillhandahåller tjänster i allmänhetens intresse, och ställer inga krav på privatisering. Däremot fortsätter gemenskapen att bekämpa konkurrensstörande åtgärder på samma sätt oavsett om de vidtas av privata eller offentliga organ.
22. Medlemsstaterna skall ha frihet att definiera vilka uppgifter som ligger i allmänhetens intresse på grundval av de olika verksamheternas särdrag. Den definition som medlemsstaten väljer kan bara bli föremål för kontroll för att spåra uppenbara felaktigheter. Myndigheterna får bevilja särskilda och exklusiva rättigheter för att garantera vissa företag dessa uppgifter samt övervaka hur de sköts och där så krävs bidra till deras finansiering. På de områden som inte specifikt omfattas av gemenskapsbestämmelser har medlemsstaterna stort handlingsutrymme, och gemenskapens inflytande inskränks även där till att spåra uppenbara felaktigheter. Om en tjänst är att betrakta som en tjänst i allmänhetens intresse och i vilka former den bör utföras beslutas först och främst på lokal nivå. Kommissionens roll är att se till att de lösningar som används är förenliga med gemenskapslagstiftningen. För att undantaget i artikel 86.2 i fördraget skall vara tillämpligt måste alltid uppdraget att utföra en tjänst i allmänhetens intresse vara klart definierat och uttryckligen ha tilldelats av en offentlig myndighet (detta gäller även kontrakt)⁽⁵⁾. Detta är nödvändigt för att garantera en god rättssäkerhet liksom klarhet och öppenhet gentemot medborgarna. Kravet behövs också för att
- kommissionen skall ha möjlighet att bedöma den statliga inblandningens proportionalitet.
23. Proportionalitet enligt artikel 86.2 innebär att de medel som används för att garantera att tjänster i allmänhetens intresse utförs inte i onödan får störa handeln. Det är särskilt viktigt att inskränkningar i principerna i EG-fördraget, i synnerhet i fråga om konkurrenspolitiken och friheterna inom den inre marknaden, inte får vara större än vad som är absolut nödvändigt för syftet. Grundkravet är att tjänsten i fråga skall bli utförd, och att de aktörer som anförtrotts att utföra den skall kunna bära de därmed förknippade extrakostnaderna netto. Kommissionen ansvarar för att enligt rimliga och väl avvägda kriterier bedöma denna proportionalitet, och eventuella tvister avgörs av EG-domstolen. Detta illustreras av det faktum att kommissionen faktiskt använder sin beslutsrätt enligt artikel 86.3⁽⁶⁾.
24. Principerna i artikel 86 lämnar utrymme för en viss flexibilitet och anpassning till de enskilda medlemsstaternas särskilda mål och förutsättningar, liksom till de tekniska faktorer som kan utgöra begränsningar i olika sektorer.
25. Erfarenheten har visat att det finns en lång rad godtagbara lösningar för att förena allmänhetens intresse å ena sidan och gemenskapens bestämmelser om konkurrens och den inre marknaden å andra sidan⁽⁷⁾. Som framgått ovan kan medlemsstaterna gå till väga på flera olika sätt för att garantera att tjänster i allmänhetens intresse tillhandahålls, allt från att öppna marknaderna för konkurrens till att införa förpliktelser att tillhandahålla tjänsterna eller tilldela särskilda eller exklusiva rättigheter till en eller flera aktörer, med eller utan bidrag till finansiering.
26. Vad gäller frågan om finansiering avgjorde Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt nyligen att en statlig kompensation till ett företag för att utföra tjänster i allmänhetens intresse innebär ett statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i EG-fördraget⁽⁸⁾. Även i fall där stödet inte omfattas av undantagen i artikel 73 eller 87 i fördraget, kan det emellertid vara förenligt med EG-fördraget med stöd av artikel 86.2, om alla villkoren i den bestäm-

(5) Se kommissionens årsrapport om konkurrenspolitiken.

(7) För exempel på hur finansiering av radio- och TV-utsändning i allmänhetens tjänst kan förenas med konkurrensreglerna på grundval av undantaget i artikel 86.2, se kommissionens beslut av den 24 februari 1999 i mål NN 70/98 Kinderkanal and Phoenix, EGT C 238/3 1999, och kommissionens beslut av den 29 september 1999 i mål NN 88/98 BBC News 24, EGT C 78/6 1999.

(8) Mål T-106/95 FFSA [1997]; mål T-46/97 SIC [2000], mål C-174/97P FFSA [1998].

(5) Mål C-159/94 EDF [1997].

- melsen är uppfyllda och om stödet, vilket är särskilt viktigt, inte är större än de extrakostnader som uppdraget att utföra den aktuella tjänsten åsamkar företaget. Kommissionen anser att så länge som kompensationen fastställs för en lämplig tidsrymd och genom ett förfarande som kännetecknas av öppenhet och icke-diskriminering kan det i princip antas att stödet är förenligt med fördragets bestämmelser om statligt stöd⁽⁹⁾.
27. Innan man prövar ett stöd mot det begränsade undantag från gemenskapsreglerna för inre marknad och konkurrens som medges genom artikel 86 bör det övervägas huruvida dessa regelverk över huvud taget är tillämpliga i det aktuella fallet. Tre frågor måste ligga till grund för en sådan bedömning: kan verksamheten definieras som ekonomisk eller inte, vad har stödet för effekt på handeln mellan medlemsstaterna och vilken bärighet har gemenskapens politik i fall som är av mindre betydelse?
28. Villkoren i artikel 86 omfattar tjänster i allmänt ekonomiskt intresse. Regelverken för konkurrens och inre marknad tillämpas generellt sett inte på verksamhet som inte är av ekonomisk natur, och påverkar därför inte tjänster i allmänhetens intresse om dessa kan identifieras som av "icke-ekonomisk natur". Detta innebär först och främst att konkurrensreglerna och reglerna för den inre marknaden inte är tillämpliga på verksamhet som på grund av sitt innehåll faller under statens ansvar, såsom inre och yttre säkerhet, rättssystem, utrikes förbindelser och andra aspekter som innebär myndighetsutövning. Villkoren i artikel 86 gäller således inte i dessa sammanhang. EG-domstolen har bland annat slagit fast att ett organ som ansvarar för kontroll och övervakning av lufrum och som tar upp avgifter för flygtrafiktjänster⁽¹⁰⁾, eller ett privat rättssubjekt som utför föroreningsövervakning i en hamn⁽¹¹⁾ utövar typiska offentligrättsliga befogenheter som inte är av ekonomisk natur.
29. Vidare är utbildningssystem i statlig regi och obligatoriska socialförsäkringssystem undantagna från reglerna för konkurrens och inre marknad. I det första fallet har domstolen slagit fast att staten inte eftersträvar ekonomisk vinning i och med inrättandet eller förvaltningen av sådana system, utan endast fullgör sin plikt gentemot medborgarna inom utbildningsområdet och i socialt och kulturellt hänseende⁽¹²⁾. I fråga om obligatoriska socialförsäkringssystem där de förmåner som betalas ut inte står i proportion till den enskilde förmånstagarens inbetalningar har domstolen vidare avgjort att de organisationer som ansvarar för dessa tjänster, bland annat obligatoriska sjukförsäkringssystem, uppfyller en rent social funktion som inte kan klassas som ekonomisk verksamhet⁽¹³⁾.
30. Enligt domstolens rättspraxis⁽¹⁴⁾ finns det ytterligare viss verksamhet som inte omfattas av gemenskapslagstiftningen för konkurrens och inre marknad, i fall där de organisationer som bedriver verksamheten är av huvudsakligen social och icke-vinstdrivande karaktär och inte har för avsikt att delta i kommersiella aktiviteter. Detta omfattar bland annat icke-kommersiell verksamhet som bedrivs av fackliga organisationer, politiska partier, kyrkliga organisationer, konsumentsammanslutningar, akademiska och vetenskapliga sammanslutningar samt välgörenhets- och hjälporganisationer. Om en sådan organisation emellertid skulle börja bedriva viss ekonomisk verksamhet som ett led i sitt arbete i allmänhetens intresse, skulle denna verksamhet omfattas av gemenskapens regler enligt riktlinjerna i detta meddelande. Hänsyn tas då till den sociala och kulturella kontext där verksamheten bedrivs. Om den aktuella verksamheten bedöms omfattas av gemenskapslagstiftningen kommer kommissionen vidare att överväga huruvida gemenskapens intressen kräver att det enskilda fallet följs upp. Kommissionen agerar då med hänsyn till sina rättsliga skyldigheter enligt EG-fördraget och utifrån en mer allmän bedömning av sin roll som skiljedomare i dessa frågor.
31. Det bör också understrykas att gemenskapens konkurrensbestämmelser bara tillämpas i de fall då en viss praxis kan påverka handeln mellan medlemsstaterna. Vidare är bestämmelserna i fördraget om fritt tillhandahållande av tjänster inte tillämplig i fall där alla aspekter på en tjänst är begränsade till en enda medlemsstat.
32. Med avseende på kartellagstiftningen, som grundas på artiklarna 81 och 82 i EG-fördraget, bedöms en verksamhet som bara påverkar marknaden i ringa omfattning normalt inte påverka handeln mellan medlemsstaterna och således

⁽⁹⁾ Som exempel på tillämpningen av denna princip, se även kommissionens utkast till förordning om transporter på land KOM(2000) 7 slutlig av den 26 juli 2000, samt "insynsdirektivet", dvs. kommissionens direktiv 2000/52/EG av den 26 juli 2000 om ändring av direktiv 80/723/EEG (EGT L 193, 29.7.2000).

⁽¹⁰⁾ Mål C-364/92 SAT/Eurocontrol [1994].

⁽¹¹⁾ Mål C-343/95 Diego Calí [1997].

⁽¹²⁾ Mål 263/86 Humbel [1988].

⁽¹³⁾ Mål C-159/91 och C-160/91 Poucet [1993].

⁽¹⁴⁾ Mål C-109/92 Wirth [1993].

inte omfattas av gemenskapens lagstiftning⁽¹⁵⁾. Detta gäller bland annat tjänster i allmänhetens intresse som endast utförs på lokal nivå. I detta sammanhang bör det också nämnas att det i fråga om gemenskapens konkurrensbestämmelser är praxis att inte följa upp fall som är av mindre betydelse, vilket kommissionen tidigare har redogjort för i detalj⁽¹⁶⁾. Eftersom många tjänster som tillhandahålls på lokal nivå kan bedömas vara av mindre betydelse har kommissionen således ingen skyldighet att följa upp anmälningar om överträdelser av kartellagstiftningen i dessa fall.

33. Vid tillämpningen av fördragets bestämmelser om statligt stöd är det inte uteslutet att ett stöd kan bedömas påverka handeln inom gemenskapen även om de berörda beloppen eller stödmottagande företagen är små. Enligt rättspraxisen är emellertid kriteriet för att handeln skall anses påverkas att det mottagande företaget bedriver en ekonomisk verksamhet som inbegriper handel med aktörer i andra medlemsstater. Kommissionen fastställer också beloppsgränser under vilka gemenskapens bestämmelser om statligt stöd inte tillämpas⁽¹⁷⁾. Många tjänster som tillhandahålls på lokal nivå torde således vara undantagna av dessa orsaker.
34. Fall där tjänster av allmänt ekonomiskt intresse finansieras med stöd av den offentliga sektorn och där detta kan riskera att påverka handeln mellan medlemsstaterna måste prövas med utgångspunkt från de särskilda bestämmelserna om statligt stöd i fördraget, för att avgöra om det enskilda stödet är godtagbart eller ej. Bortsett från undantaget i artikel 86.2 som nämnts ovan kan således vissa undantag från reglerna om statligt stöd som sådana vara tillämpliga. Det kan vara av särskilt intresse att ta del av undantagen i artikel 73 gällande stöd till transportsektorn

och i artikel 87.3 d gällande stöd till kultur och bevarande av kulturarvet⁽¹⁸⁾. Villkoren för att undantagen enligt artikel 87.3 har preciserats i form av rambestämmelser eller riktlinjer, t.ex. avseende statligt stöd till små och medelstora företag⁽¹⁹⁾, till företag i missgynnade stadsdelar⁽²⁰⁾, samt till förmån för sysselsättning⁽²¹⁾ och utbildning⁽²²⁾, statligt stöd till regioner⁽²³⁾, miljöskydd⁽²⁴⁾ samt forskning och utveckling⁽²⁵⁾.

35. De principer som framgår av detta meddelande gäller alla sektorer i ekonomin. På begäran av Europeiska rådet enades t.ex. kommissionen 1998 kring en rapport till ministerrådet om tjänster i allmänhetens intresse i banksektorn⁽²⁶⁾, som baserades på frågeformulär som sänts ut till medlemsstaterna. Resultatet av kommissionens undersökning var att flera medlemsstater anser att en del kreditinstitut utför vissa tjänster i allmänt ekonomiskt intresse.

⁽¹⁸⁾ För att ett stöd skall kunna omfattas av undantaget i artikel 87.3 d från det allmänna förbudet mot statliga stöd, måste stödet i fråga användas för kulturella ändamål, t.ex. filmproduktion. Detta illustreras av bl.a. kommissionens beslut av den 29 juli 1998 om att inte använda mot ett franskt stödprojekt för filmproduktion (N 3/98, EGT C 279, 1998) och liknande beslut som följde därefter och som gällde filmproduktion i Tyskland (Bund) (N 4/1998, beslut av den 21 april 1999, EGT C 272/4 1999) Irland (N 237/2000, beslut av den 28 juni 2000, ännu ej offentliggjort i EGT), Nederländerna (N 486/1997, beslut av den 25 november 1998, EGT C 120/2 1999) och Sverige (N 748/1999, beslut av den 2 februari 2000, EGT C 134/3 2000). Som framgår av dessa beslut medger artikel 87.3 d att stöd ges till filmproduktion under de särskilda omständigheter som råder i varje medlemsstat, och en viss flexibilitet i bedömningen är möjlig när det gäller lågbudgetfilmer och konstnärligt smala produktioner. I väntan på resultat av pågående granskningar av projekt i övriga medlemsstater, överväger kommissionen behovet av mer exakta rambestämmelser. Detta arbete kommer att bedrivas i nära samråd med medlemsstaterna (se kommissionens meddelande av den 14 december 1999 om "Principer och riktlinjer för gemenskapens audiovisuella politik i den digitala eran", KOM (1999)657 slutlig).

⁽¹⁹⁾ Riktlinjer för statligt stöd till små och medelstora företag (EGT C 213, 23.7.1996, s. 4) som skall följas upp av ett gruppundantag (förordning om statligt stöd till små och medelstora företag – utkast (EGT C 89, 28.3.2000, s. 15).

⁽²⁰⁾ Riktlinjer för statligt stöd i missgynnade stadsdelar (EGT C 146, 14.5.1997, s. 6).

⁽²¹⁾ Riktlinjer för stöd till sysselsättning, (EGT C 334, 12.12.1995, s. 4).

⁽²²⁾ Rambestämmelser för stöd till utbildning (EGT C 343, 11.11.1998, s. 10), dessa rambestämmelser kommer att följas upp med en förordning om gruppundantag för utbildningstjänster från bestämmelserna om statligt stöd, för vilken ett utkast offentliggjorts i EGT C 89, 28.3.2000.

⁽²³⁾ Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd för regionala ändamål (EGT C 74, 10.3.1998, s. 9).

⁽²⁴⁾ Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till förmån för miljöskydd (EGT C 72, 10.3.1994, s. 3).

⁽²⁵⁾ Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till forskning och utveckling (EGT C 45, 17.2.1996, s. 5).

⁽²⁶⁾ Europeiska kommissionens rapport till rådet, "Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse i banksektorn", antogs av kommissionen den 17 juni 1998 och lades fram för Ekofinrådet den 23 november 1998.

⁽¹⁵⁾ Enligt EG-domstolen (mål C-215/96 och C-216/96 Bagnasco [1999]) skall inverkan på handeln mellan medlemsstaterna anses råda om det med tillräcklig grad av sannolikhet, på grundval av rättsliga eller faktiska omständigheter, kan förutses att avtalet i fråga direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt kan inverka på handelsförhållandena mellan medlemsstater, så att det kan komma att hindra förverkligandet av de mål som ställts upp om en gemensam marknad mellan staterna. För att avgöra om dessa förhållanden råder måste man ta hänsyn till de inblandade aktörernas ställning på sina respektive marknader.

⁽¹⁶⁾ Meddelande om avtal av mindre betydelse som inte omfattas av artikel 81.1 (EGT 1997 C 372, 9.12.1997, s. 13).

⁽¹⁷⁾ Meddelande om försumbart stöd, (EGT C 68, 6.3.1996, s. 9) som följts upp av ett utkast till förordning om stöd av mindre betydelse, (EGT C 89, 28.3.2000, s. 6).

Till dessa hör stöd till små och medelstora företag, beviljande av eller garantier för exportkrediter, fastighetslån som beviljas på sociala grunder, finansiering av kommunala projekt och infrastrukturprojekt samt regional utveckling. Två av medlemsstaterna betraktar det som en tjänst i allmänt ekonomiskt intresse när en grupp kreditinstitut erbjuder en övergripande finansiell infrastruktur med fullständig geografisk täckning i den mening som avses i punkt 10. Enligt rapportens slutsatser bör det avgöras från fall till fall om ett system av denna typ omfattas av artikel 86.2 i fördraget.

36. Allteftersom marknader och teknik utvecklas uppstår nya fall där myndigheter och marknadsaktörer känner osäkerhet i fråga om EU-rättens tillämplighet på deras respektive verksamhet. Kommissionen kommer därför att fortsätta använda alla tillgängliga medel för att stärka rättssäkerheten inom dessa områden. Så snart som kommissionen utökat sin erfarenhet av att behandla situationer som uppkommer i samband med tjänster i allmänhetens intresse, kommer också ytterligare ansträngningar att göras för att förtydliga gemenskapslagstiftningens tillämpning på dessa tjänster och enligt vilka kriterier det avgörs om ett arrangemang är förenligt med denna lagstiftning. Detta kommer att ske i nära samarbete med medlemsstaterna enligt etablerad praxis, i praktiken främst genom meddelanden, riktlinjer och gruppundantagsförordningar.

4. EFFEKTER AV LIBERALISERINGEN AV VISSA SEKTORER SOM TILLHANDAHÅLLER TJÄNSTER I ALLMÄNHETENS INTRESSE

37. När 1996 års meddelande sammanställdes hade beslut om liberalisering inom ramen för inre marknadsprogrammet fattats för en rad viktiga tjänstesektorer som inbegriper tjänster i allmänhetens intresse, men det var alltför tidigt för att avgöra vilka effekter dessa förändringar skulle få på de berörda tjänsternas kvalitet, pris och tillgänglighet. I några av sektorerna, i synnerhet i fråga om telekommunikationer, har dessa tvivel skingrats. I regel är det fortfarande svårt att i tid få fram de nyckeldata som krävs för att bedöma de praktiska konsekvenserna av liberaliseringen inom dessa områden. De mest kompletta uppgifterna finns inom områdena för telekommunikationer och lufttransport. Inom energisektorn finns en hel del data tillgängliga i fråga om prisutvecklingen. Kommissionen har vidare inlett en undersökning som bygger på tidigare uppgifter som tagits fram av Eurostat för att mäta "konkurrensindikatorer", dvs. faktorer som tjänar till att bedöma den faktiska förekomsten och graden av konkurrens på marknaden. Kommissionen har också fått in svar från medlemsstaterna i fråga om servicenivå och målsättningar inom gas- och elsektorerna, och planerar att med dessa svar som utgångspunkt ställa samman ett meddelande som skall tjäna som en referenspunkt för hur den offentliga servicenivån skall bibehållas och förbättras inom dessa områden.

38. Att döma av tillgängliga uppgifter förefaller den liberalisering av tjänstesektorer som skett genom inre marknadsprogrammet ha haft positiva effekter på tjänster i allmänhetens intresse, såväl i fråga om kvalitet som pris och tillgänglighet. Detta betyder dock inte att de tjänster som

tillhandahålls inom dessa sektorer alltid fungerar tillfredsställande. Även andra faktorer kan påverka slutprodukten, t.ex. höga kostnader för den utrustning som krävs för att ansluta sig, överbelastning av nätverk och olika former av konkurrensbegränsande praxis som ännu inte kunnat åtgärdas. Dessutom saknas ibland effektiva möjligheter att väcka talan för användare som anser att en tjänst inte fungerar tillfredsställande. Av dessa orsaker har hela fördelen med liberaliseringen ännu inte visat sig inom alla samhällssektorer eller alla delar av gemenskapen.

39. Definitionen av samhällsomfattande tjänster och i synnerhet särskilda förpliktelser att tillhandahålla sådana tjänster är ett viktigt komplement till liberaliseringen av tjänstesektorer i Europeiska unionen, bland annat inom områden som telekommunikationer. Definitionen av en samhällsomfattande tjänst och garantin att tjänsten skall tillhandahållas innebär att alla användare och konsumenter skall ha kontinuerlig tillgång till tjänsten under övergången från monopol till en öppen konkurrenssituation och att tjänsten skall hålla en viss kvalitet. Med en samhällsomfattande tjänst på en öppen och konkurrensutsatt telekommunikationsmarknad avses en miniminivå i fråga om tjänster av en i förhand definierad kvalitet och till ett rimligt pris, där alla användare och konsumenter har tillgång till tjänsten enligt de specifika villkor som gäller i varje land. Genom sådana bestämmelser skapas en grund för konkurrensbaserade förbättringar av såväl kvalitet som pris.

4.1 Telekommunikationer

40. Bland samhällsomfattande tjänster enligt definitionen i gemenskapens lagstiftning om telekommunikationer ingår taltelefoni, telefax och dataöverföring inom talbandet via modem (t.ex. Internetanslutning). Användarna måste ha tillgång till nätanslutningspunkter på fasta ställen för såväl inrikes som utrikes samtal och larmtjänster. Definitionen innefattar också tillgång till telefonist- och nummerupplysnings-tjänster, offentliga betaltelefoner och särskild utrustning för personer med funktionshinder eller med särskilda sociala behov. Den omfattar emellertid inte mobiltelefoni eller bredbandsanslutning till Internet.
41. Enligt en nyligen genomförd undersökning om taltelefoni⁽²⁷⁾ har 96 % av de europeiska hushållen tillgång till telefon i hemmet. Av de återstående är cirka hälften inte intresserade och hälften har tillfredsställande tillgång på annat sätt än i hemmet. Färre än 2 % inom denna grupp har inte telefon därför att de inte har råd. Sedan början av 1998 har alla konsumenter gynnats av betydande avgifts-sänkningar: under enbart det första året gick priserna för utrikessamtal ner med 40 %, för långväga samtal med 30 % och för regionala samtal med 30 %. Däremot har inga betydande prissänkningar kunnat konstateras för lokalsamtal. I genomsnitt har emellertid priserna för taltelefonitjänster gått ned med mer än 40 % för hushållen under perioden 1997-1999.

⁽²⁷⁾ Rapport från Gallup Europe, april 2000: "The situation of telecommunications services in the regions of the European Union".

42. Konkurrensen inom mobiltelefonimarknaden har bidragit till att kraftigt påskynda utvecklingen. Telefontheten har ökat från 11 % till 48 % av befolkningen sedan liberaliseringen. Hushåll med lägre inkomst har vidare en starkare tendens att förlita sig helt och hållet på mobiltelefoni än höginkomsthushåll (6 % av hushållen jämfört med 2 %), även om användningen generellt sett ökar med hushållsinkomsten. Detta visar att för många låginkomsthushåll utgör mobiltelefoni ett godtagbart alternativ till fast telefoni även om mobiltelefoni inte definieras som samhällsomfattande tjänst och inte omfattas av någon sådan förlitelse.
43. Möjligheten att få tillgång till Internet via en tredje generation mobiltelefoner och via TV-mottagare torde bryta beroendet av personatorer (som återfinns i 33 % av hushållen inom EU), och andelen hushåll med Internettillgång förväntas därför också öka exceptionellt snabbt under de följande fem åren.
44. Abonnenter på landsbygden förefaller inte vara missgynnade när det gäller de teletjänster som brukar betecknas som livsnödvändiga. I själva verket har dessa hushåll visat sig ha mera telefonutrustning än hushållen i storstadsområden. Inkomst synes verkar alltså ha betydligt större betydelse i fråga om dessa tjänster än skillnaden mellan stad och landsbygd.
- #### 4.2 Transport
45. Det gradvisa öppnandet av marknaden för lufttransport fullbordades den 1 juli 1998. Kommissionen har bedömt konsekvenserna av den tio år långa liberaliseringsprocessen, och offentliggjorde resultaten av denna bedömning i ett meddelande som antogs i fjol⁽²⁸⁾. Liberaliseringen inom sektorn medförde under perioden 1993–1998 en ökning av antalet lufttransportföretag från 132 till 164. De företag som tidigare haft en helt dominerande ställning har successivt förlorat marknadsandelar, och antalet flyglinjer som trafikeras av fler än ett transportföretag har mer än tredubblats sedan 1992. Specialerbjudanden har blivit vanligare, vilket gynnat många konsumenter, men priserna på helt flexibla biljetter har samtidigt ökat, och dessa biljetter kostar i genomsnitt dubbelt så mycket som de biljetter som säljs genom specialerbjudanden.
46. Priserna påverkas i högsta grad av hur stark konkurrensen är på en viss flyglinje. Priserna sjunker när ett monopol på en linje bryts och två eller flera transportföretag börjar trafikera den. När antalet transportföretag på en linje ökar från ett till tre eller flera sjunker priserna på business class-biljetter i snitt med 10 %, på ekonomiklassbiljetter utan särskilda restriktioner med 17 % och på specialbiljetter med 24 %.
47. Ett antal faktorer har försenat och förminskat effekterna av liberaliseringen. Bland annat är begränsningar i flygplatsernas kapacitet och svårigheter att få tillgång till avgångs- och ankomsttider (slots) ett problem för företag som är nytillkomna på marknaden eller vill komma in på den. Bonussystem såsom "frequent flyer"-program gynnar etablerade bolag med stora nätverk som ger passagerare större möjligheter att samla bonuspoäng. Detta missgynnar således särskilt småskaliga kostnadseffektiva flygbolag. Slutligen påverkar trafikstockningar och ineffektiv användning av luftrummet servicekvaliteten negativt, och förseningar har blivit vanligare.
48. En del av dessa problem kan komma att avhjälpas alltefter som vissa lufttransporttjänster definieras som tjänster i allmänhetens intresse och omfattas av förpliktelser. Kommissionen har rätt att kontrollera vilka flyglinjer som omfattas av sådana förpliktelser och vilka krav som ställs. Sedan 1993 har fler än hundra linjer kommit att omfattas av förpliktelser i egenskap av tjänster i allmänhetens intresse. Detta har framför allt skett i Frankrike, Irland och Portugal, men även i Sverige, Tyskland, Italien och Förenade kungariket. Detta motsvarar dock bara en mycket liten del av den totala lufttrafiken i gemenskapen.
49. Även persontransporter på väg och med järnväg genomgår för närvarande stora förändringar, som främst drivs fram av marknadsutvecklingen. Många transportföretag har börjat spela en aktiv roll även i andra medlemsstater än den där de är baserade, och medlemsstaterna har samtidigt börjat öppna sina hemmamarknader för konkurrens. För att säkra en hög kvalitet på tjänsterna har man ansett det nödvändigt att införa minimikrav i fråga om tydlighet och öppenhet i transportavtalen och harmoniserade, grundläggande regler för konkurrens. För att säkerställa att transportföretagen utsätts för ett konkurrenstryck som tvingar dem att förbättra sin service, kontrollera kostnaderna och uppehålla högsta möjliga säkerhetsnivå har kommissionen föreslagit nya rambestämmelser för dessa marknader⁽²⁹⁾.
- #### 4.3 Energi
50. Jämfört med telekommunikations- eller transportsektorn finns det mycket mindre uppgifter om vad liberaliseringen av tjänster i allmänhetens intresse inom energisektorn fått för verkan. El- och gasmarknaderna öppnades för konkurrens såpass nyligen att det ännu är för tidigt att dra några praktiska slutsatser. I de flesta av medlemsstaterna (med undantag för Belgien, Danmark och Irland) har hushållen åtnjutit prissänkningar, vilka i genomsnitt beräknats till 5,2 % för hela EU från juli 1996 till januari 2000. Småföretagen har i genomsnitt gynnats av ännu större prissänkningar (7,9 %). I Danmark och Grekland har emellertid företagen istället belastats av kraftigt ökade kostnader.

(28) KOM(1999) 182 slutlig, 20.7.1999.

(29) KOM(2000) 9, 26.7.2000.

4.4 Konsumenternas syn på tjänster i allmänhetens intresse och hur de utförs

51. Som ett led i Eurobarometers opinionsundersökningar ⁽³⁰⁾ har en rad frågor ställts till hushållen om deras syn på olika tjänster som bedömts vara tjänster i allmänhetens intresse. Denna undersökning kompletterar de mer detaljerade uppgifter om hushållens innehav och användning av utrustning för telekommunikation som nämnts tidigare. Resultaten är värdefulla såtillvida att de möjliggör en jämförelse mellan olika tjänstesektorer, men ger ingen indikation på utvecklingen över tiden. Tydliga skillnader mellan enkätsvaren i olika medlemsstater tyder på att skillnader i förväntningar på tjänster i allmänhetens intresse sannolikt påverkar hur nöjda de enskilda respondenterna anser sig vara. Troligen kan därför jämförelser mellan resultaten för olika sektorer vara mer givande än att bedöma svaren i absoluta termer.
52. För att mäta konsumenternas tillfredsställelse urskildes kriterierna tillgänglighet, pris, kvalitet, tillgänglig information, kontraktsvillkor och liknande samt möjlighet att få gehör för klagomål, och dessa kriterier analyserades ett och ett med utgångspunkt från en bestämd "korg" av tjänster där telefoni, elektricitet, gas, vattendistribution, posttjänster, lokaltrafik i städer samt tågtransporter mellan städer ingick. Såväl tillgången till tjänsterna som hur de genomförs förefaller variera en hel del. Bland annat hade 13 % av hushållen inte tillgång till gas. 7 % angav även att de inte hade tillgång till tågtransporter och 5 % att de saknade tillgång till lokal kollektivtrafik. Elektricitet, post och vattendistribution föreföll vara de tjänster som hade allra bredast tillgänglighet. Med tanke på den frekvens med vilken de följande frågorna besvarats med "ej relevant" synes den faktiska användningen sammanfalla relativt väl med den fysiska tillgängligheten.
53. Med avseende på pris fick posttjänsterna de mest positiva omdömena, följda av de tjänster som räknas till samhällsservice (såsom leveranser av gas, vatten och el). Det tycks dock generellt sett råda ett omfattande missnöje med nuvarande priser, med tanke på att 30 % av respondenterna ansåg priserna vara orättvisa eller onödigt höga för samtliga tjänster. Telefonitjänster och långväga tågförbindelser fick hårdast kritik. Kvaliteten på tjänsterna får som regel god kritik, med undantag för transport- och i viss mån posttjänsterna. När kvalitets- och prisaspekterna vägs samman verkar särskilt långväga tågförbindelser uppvisa stora brister. Däremot anser konsumenterna tjänster som leverans av elektricitet, gas och vatten fungera tillfredsställande, medan kommunikationer och lokala persontransporter får blandad kritik. Möjligheterna att få gehör för klagomål förefaller också vara bristfälliga, med tanke på att för samtliga tjänster som behandlades i undersökningen bedömde mer än 45 % av respondenterna att deras klagomål behandlats på ett otillfredsställande eller mycket otillfredsställande sätt.

⁽³⁰⁾ Eurobarometer N° 53 of July 2000, "The Europeans and Services of General Interest".

5. I EUROPEISKT PERSPEKTIV

54. Till gemenskapens mål hör som alla vet att stärka den europeiska ekonomins konkurrenskraft på den allt öppnare världsmarknaden, medverka till en hög nivå av konsumentskydd och förtroende bland konsumenterna, bland annat genom att verka för större valmöjligheter, högre kvalitet och lägre priser samt att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen. De tjänster som definieras som tjänster i allmänhetens intresse fyller en viktig funktion i arbetet för att uppnå dessa mål. Vid beslut om var produktionen av tjänster skall äga rum är förutsättningarna för att utföra tjänsterna så effektivt som möjligt den viktigaste faktorn, vilket bör gynna såväl de företag som använder dem som arbetstagarna inom området. Att det finns en fungerande infrastruktur för tjänster i allmänhetens intresse är också en viktig faktor för social sammanhållning – omvänt brukar fall där sådana tjänster avvecklas vara ett säkert tecken på att en ort eller ett område på landsbygden är på väg att avfolkas. Gemenskapens mål är därför att verka för att bibehålla och effektivisera dessa tjänster.
55. Arbetet med att uppnå dessa mål lyder också under subsidiaritetsprincipen. Eftersom detta bland annat innebär att medlemsstaterna är fria att definiera vad de anser utgöra en tjänst i allmänhetens intresse krävs det en noggrann bedömning av på vilken myndighetsnivå dessa tjänster bör regleras. Kommissionen kommer att utveckla sina synpunkter i dessa frågor i den planerade vitboken om styrelsesättet inom Europeiska unionen.
56. I den nya artikel 16 i fördraget tillerkänns tjänster i allmänhetens intresse en viktig roll för att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen, och det anges uttryckligen att gemenskapen skall underlätta fullgörandet av dessa uppgifter. Vikten av dessa bestämmelser underströks av stats- och regeringscheferna vid toppmötet i Lissabon i mars 2000 ⁽³¹⁾:
- "Europeiska rådet finner det angeläget att man inom ramen för den inre marknaden och en kunskapsbaserad ekonomi fullt ut beaktar fördragets bestämmelser om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och om företag som anlitas för att utföra dessa tjänster."
57. Både med tanke på detta politiska åtagande och de utvecklingstendenser som nu är tydliga på olika marknader bör gemenskapen sträva efter att föregripa utvecklingen inom området för tjänster i allmänhetens intresse, och således vidta åtgärder som går utöver hänsynen till en inre marknaden. Kommissionen kommer därför att fortsätta arbeta

⁽³¹⁾ Europeiska rådet i Lissabon den 23–24 mars 2000, ordförandeskapets slutsatser, SN 100/00, punkt 19.

för ett europeiskt perspektiv på tjänster i allmänhetens intresse i partnerskap med nationella, regionala och lokala instanser. Detta kommer att gynna medborgarna i tre olika avseenden, nämligen genom att det bidrar till bästa möjliga resultat av att marknader öppnas och liberaliseras, förbättrar samordningen och solidariteten på europeisk nivå och utvecklar andra typer av gemenskapsåtgärder till förmån för dessa tjänster.

5.1 Att ta väl vara på fördelarna med öppna marknader

58. När marknader för tjänster av ekonomisk natur öppnas och det införs förpliktelser att utföra dessa tjänster – antingen de definieras som samhällsomfattande eller i allmänhetens intresse – måste de olika stegen anpassas efter särdragen i varje sektor, bland annat hur mycket marknaden hunnit integreras i början av processen. Målet är att gynna EU-medborgarna genom att fortsätta utveckla konkurrenskraften inom den inre marknaden. Detta mål underströks åter av Europeiska rådet i Lissabon, som också uppmanade till snabbare liberalisering av marknaderna för gas, el, transporter och posttjänster och bad kommissionen att utarbeta en rapport om vilka framsteg som gjorts och bifoga förslag till fortsatta åtgärder inför Europeiska rådets möte våren 2001.

59. Kommissionen kommer att fortsätta tillämpa följande principer i sitt arbete för att öppna marknader för konkurrens:

- Det måste finnas lämpliga metoder för att utvärdera hur marknader för tjänster i allmänhetens intresse fungerar, vilket resultat som uppnås och i vilken utsträckning det råder konkurrens på dessa marknader, så att lagstiftningen kan anpassas till bland annat teknisk utveckling (som ökar möjligheterna att tillhandahålla tjänster över nationsgränserna inom den inre marknaden, nya konsumentbehov och nya krav från allmänhetens sida. De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken, rapporten om genomförandet av dessa och kommissionens årliga meddelande med titeln "Ekonomisk reform: rapport om produkt- och kapitalmarknadernas funktion i gemenskapen" (Cardiffrapporten) ⁽³²⁾ utgör ramar för bland annat regelbunden utvärdering av hur tjänster i allmänt ekonomiskt intresse fungerar inom den inre marknaden. Inom enskilda sektorer, t.ex. telekommunikationer, rapporteras också regelbundet om lagstiftningens utveckling och konsekvenserna därav ⁽³³⁾. Det skulle vara en god praxis att införa regelbunden översyn av alla marknader som omfattas av gemensamma bestämmelser på gemenskapsnivå ⁽³⁴⁾.

⁽³²⁾ KOM(1999) 10, 20.1.1999, KOM(2000) 26, 26.1.2000.

⁽³³⁾ "Femte rapporten om genomförandet av EU:s lagstiftning på telekommunikationsområdet", KOM(1999) 537, 11.11.1999.

⁽³⁴⁾ Kommissionen planerar för närvarande en översyn av lagstiftningsreformen och den rådande servicenivån inom gas- och elsektorerna.

— Praxisen att arbeta i flera steg och låta åtgärder föregås av utvärderingar och samråd med berörda parter, inklusive konsumenter, bör också bibehållas. Kommissionen kommer även fortsättningsvis att låta förändringar i lagstiftningen föregås av s.k. grönböcker ⁽³⁵⁾ i kombination med ytterligare offentligt samråd ⁽³⁶⁾

— Rimlig insyn i de företag som tillhandahåller tjänster i allmänt ekonomiskt intresse måste garanteras, oavsett om företagen i fråga är offentliga eller privata, särskilt för att förebygga fall av snedvridning av konkurrensen. Kommissionens nya direktiv om ändring av det direktiv som särskilt reglerar frågor om insyn ⁽³⁷⁾ har till syfte att ytterligare förbättra tydligheten och insynen genom att utvidga reglerna om separat redovisning. Dessa regler har hittills tillämpats i vissa sektorer, men utvidgas nu till att gälla alla företag som åtnjuter särskilda eller exklusiva rättigheter enligt artikel 86.1 i fördraget eller som anförtrots att utföra en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse enligt artikel 86.2, och som får statligt stöd för denna verksamhet i någon form, t.ex. genom subvention, bidrag eller ersättning för denna tjänst, samtidigt som företaget även bedriver annan verksamhet.

60. För att den europeiska ekonomin skall dra största möjliga nytta av de öppnade marknaderna är det viktigt att de förslag som kommissionen lagt fram och som ännu väntar på beslut antas så fort som möjligt. Kommissionen förväntar sig att dess förslag till nya rambestämmelser för telekommunikationer, som består av ett ramdirektiv och fyra sektorsspecifika direktiv ⁽³⁸⁾ kommer att antas under 2001 i linje med den tidtabell som fastställdes av Europeiska rådet i Lissabon ⁽³⁹⁾, så att den inre marknaden kan fullbordas inom detta område. Kommissionen räknar också med att rådet och Europaparlamentet så snart som möjligt antar dess förslag inom post- och transportsektorerna ⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁵⁾ Exempel på grönböcker: "The citizens' network: Fulfilling the potential of public passenger transport in Europe", KOM(95) 601; "För en rättvis och effektiv prissättning inom transportsektorn – politiska alternativ vid internalisering av de externa kostnaderna för transporter inom Europeiska unionen", KOM(95) 691; "För en europeisk numereringsmiljö – Grönbok om en numereringspolitik för tele-tjänster i Europa" KOM(96) 590; "Grönboken om konvergensen av telekommunikation, media, och informationsteknik och dess följder för lagstiftningen – En strategi för informationssamhället", KOM(1997) 623.

⁽³⁶⁾ Se bl.a. meddelandet om "det offentliga samrådet beträffande utkastet till tillkännagivande om tillämpningen av konkurrensbestämmelserna inom postsektorn, särskilt utvärderingen av vissa statliga åtgärder i samband med posttjänster", KOM(96) 480, som utarbetades som en uppföljning av grönboken om utveckling av en inre marknad för posttjänster, KOM(91) 476. Se även meddelandet "Resultat av det offentliga samrådet om 1999 års kommunikationsöversyn och vägledning för det nya regelverket", KOM(2000) 239.

⁽³⁷⁾ Kommissionens direktiv 2000/52/EG av den 26 juli 2000 om ändring av direktiv 80/723/EEG (EGT L 193, 29.7.2000, s. 75).

⁽³⁸⁾ Se bilaga I.

⁽³⁹⁾ Europeiska rådet i Lissabon, 23–24 mars 2000, ordförandeskapets slutsatser, SN 100/00, punkt 17.

⁽⁴⁰⁾ KOM(2000) 319, 30.5.2000 och bilaga I om transporter.

61. Enligt samma resonemang, och särskilt för att se till att offentliga och privata aktörer kan arbeta under samma villkor, har kommissionen lagt fram ett förslag⁽⁴¹⁾ som bland annat syftar till att möjliggöra vissa undantag från direktiv 93/38/EEG om verksamhet inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna. Undantagen skulle gälla när en typ av verksamhet i en medlemsstat har liberaliserats på ett effektivt sätt i enlighet med gemenskapslagstiftningen. Liberaliseringen inom telekommunikationssektorn har till exempel redan haft vissa effekter på tillämpningen av upphandlingsregler. På grundval av särskilda bestämmelser i direktiv 93/38/EEG har kommissionen i ett meddelande⁽⁴²⁾ klargjort att den anser att de flesta tjänster inom denna sektor (med några undantag) bör kunna undantas från tillämpningsområdet för ovan nämnda direktiv.
- 5.2 Att stärka samordningen och solidariteten i Europa i fråga om tjänster i allmänhetens intresse**
62. När den europeiska integrationen ökar i en sektor innebär detta ofta att det samtidigt krävs en starkt samordning på EU-nivå för att övervaka såväl lagstiftare som marknadsaktörer. Vad som behöver göras på institutionell nivå beror på i hur hög grad marknaden integrerats, vilka potentiella missförhållanden som kan behöva åtgärdas, inklusive fel som begås av nationella lagstiftare. I vissa fall föreslås att en tillsynsmyndighet på gemenskapsnivå inrättas för att förebygga sådana problem, men det bör samtidigt framhållas att de fall där problem uppstår på marknaderna eller orsakas av nationella myndigheter måste vägas mot risken för problem orsakade av den lagstiftning som införs på gemenskapsnivå.
63. Förutom den utvärdering av tjänster och samordning mellan lagstiftare som sker inom de enskilda sektorerna överväger kommissionen också nyttan av att eftersträva och underlätta en utvärdering av de allmänna resultaten i olika medlemsstaterna i fråga om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och hur effektivt ramlagstiftningen för dessa fungerar. I en sådan allmän utvärdering skulle särskilt ingå samverkan mellan olika infrastrukturer och framsteg i förhållande till målen ekonomisk effektivitet, konsumentskydd och ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.
64. Med tanke på att tjänster av allmänt ekonomiskt intresse genom artikel 16 i fördraget tillerkänns en särskild plats i de gemensamma europeiska värderingarna bör man också lyfta fram kopplingen mellan tillgången till tjänster i allmänhetens intresse och det europeiska medborgarskapet. Samtidigt som medlemsstaterna bör fortsätta att åtnjuta stor frihet i fråga om hur man vill slå vakt om de solidariska mål som skall uppfyllas genom tjänster i allmänhetens intresse kan det bli nödvändigt att utarbeta åtminstone en grundläggande "minimidefinition" av detta "allmänhetens intresse" för att skapa en viss samstämmighet inom EU. Kommissionen anser att en bestämmelse om tillgången till tjänster i allmänhetens intresse i utkastet till stadga om de grundläggande rättigheterna skulle vara ett viktigt steg i den riktningen.
- 5.3 Andra gemenskapsinsatser till stöd för tjänster i allmänhetens intresse**
65. Gemenskapens engagemang i fråga om tjänster i allmänhetens intresse handlar inte bara om att utveckla den inre marknaden genom att skapa kvalitetsnormer, samordna olika lagstiftares arbete och utvärdera marknadernas funktion. Andra rättsakter, instrument och enskilda åtgärder tjänar också syften som konsumentskydd, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, och bidrar samtidigt till att tjänster i allmänhetens intresse kan genomföras på tillfredsställande villkor. Sådana insatser har alltid till syfte att komplettera och stärka, inte ersätta, insatser på nationell, regional eller lokal nivå inom respektive område. Sedan 1996 års meddelande om tjänster i allmänhetens intresse har bland annat följande förändringar skett:
- Kommissionen och medlemsstaterna har tillsammans antagit en s.k. regional utvecklingsplanering i europeiskt perspektiv (European Spatial Development Perspective), som innehåller ramar och politiska nyckelfrågor för denna planering.
  - Programmet för transeuropeiska nät har genomförts i linje med stats- och regeringschefernas åtaganden och enligt de riktlinjer som Europaparlamentet och rådet utarbetat för de olika sektorerna. En översyn av riktlinjerna för transportnät förväntas ytterligare bidra till att målen inom detta område uppfylls.
  - Ett initiativ för att skapa ett europeiskt forskningsområde har inletts, med syftet att stärka samordningen mellan medlemsstaternas forskningspolitik⁽⁴³⁾ och "territorialisera" forsknings- och elektroniknätverken (dvs. anpassa dem till det socioekonomiska sammanhanget).
  - Kommissionen har antagit 1999–2001 års handlingsplan för konsumentpolitiken, där tjänster i allmänhetens intresse räknas till de prioriterade områdena.
  - Handlingsplanen "eEurope – ett informationsamhälle för alla" syftar till att alla regioner inom EU skall förmå att snabbare ta vara på ny digital teknik. I handlingsplanen läggs därför tonvikten vid att verka för rimliga kostnader för tillgång till dessa medier, utveckling av de grundläggande kunskaper som krävs för att använda dem samt åtgärder för att stimulera Internetanvändning, bl.a. eLearning, eHealth ("e-hälsovård" och eGovernment ["e-förvaltning"]).
66. Den sektorsövergripande lagstiftningen för konsumentskydd gäller också för tjänster i allmänhetens intresse. Denna lagstiftning reglerar grundläggande konsumentskydd vid t.ex. oskäliga avtalsvillkor och vid distansförsäljning. Det finns emellertid ett behov av att skärpa tillämp-

⁽⁴¹⁾ Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi och transporter, KOM(2000) 276, 10.5.2000.

⁽⁴²⁾ EGT C 156, 3.6.1999, s. 3.

⁽⁴³⁾ "Mot ett europeiskt område för forskningsverksamhet", KOM(2000) 6, 18.1.2000.

ningen av såväl den övergripande som den sektorsspecifika lagstiftningen för konsumentskydd i hela EU, och se till att den fungerar på ett icke-diskriminerande sätt. Detta kommer att kräva ett målmedvetet arbete från alla parter, bland annat i form av ett närmare samarbete mellan medlemsstaterna, nationella tillsynsmyndigheter, tjänsteleverantörer och företrädare för konsumentintressen.

67. I arbetet inom Världshandelsorganisationen, och i synnerhet i förhållande till allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS), har gemenskapen föresatt sig att bibehålla sitt system för tjänster i allmänhetens intresse. Det bör noteras att GATS-avtalet tillerkänner varje WTO-medlem suveränitet i fråga om reglering av ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet inom sina respektive territorier och att se till att mål av legitimt allmänintresse säkras. Ett land har således, även om det ingått förpliktelser enligt GATS-avtalet, möjlighet att fortsätta tillämpa kvalitetsnormer och sociala mål som intar en central roll i deras samhällssystem. Det måste dock samtidigt framhållas att medlemmarnas rätt att tillämpa rambestämmelser för att säkra en effektivt fungerande

tjänstesektor inte får användas som förevändning för att skapa otillbörliga handelshinder.

68. De tjänster i allmänhetens intresse som hör samman med välfärdssystem och social trygghet faller normalt inom den enskilda nationalstatens eller regionens ansvarsområde. Gemenskapen har dock tilldelats en roll när det gäller att främja samordning och samarbete mellan medlemsstaterna inom dessa områden. Kommissionen fäster bland annat särskild vikt vid att bidra till samarbete och samordning i fråga om reform av sociala trygghetssystem. Sedan meddelandet om modernisering av social trygghet⁽⁴⁴⁾ fick ett positivt mottagande av rådet, och med tanke på det uppdrag som tilldelats högnivågruppen för social trygghet av Europeiska rådet i Lissabon, kommer kommissionen att vidareutveckla sitt arbete med att följa upp reformarbetet och bidra till debatten om hur insatser på politisk nivå kan bidra till att skapa konsensus inom EU i dessa frågor.

⁽⁴⁴⁾ "En samordnad strategi för att modernisera social trygghet", KOM(1999) 347, 14.7.1999.

BILAGA I

SITUATION I ENSKILDA SEKTORER

Vissa marknader som omfattar tjänster i allmänhetens intresse har öppnats för konkurrens genom gemenskapens inre marknads- och konkurrenslagstiftning. I detta avsnitt redogörs för utvecklingen inom de områden som omfattas av gemenskapsbestämmelser. Däremot behandlas inte alla typer av tjänster i allmänhetens intresse. Bland annat utelämnas tjänster som inte är av ekonomisk karaktär⁽⁴⁵⁾.

Elektroniska kommunikationer

Europeiska kommissionen har sedan 1990 infört ett komplett regelverk för liberalisering av telekommunikationsmarknaderna. Genom att konkurrens därmed har getts spelrum har denna politik fått en god effekt på marknadens utveckling och bidragit till att skapa en stark telekommunikationssektor i Europa, samtidigt som privatkonsumenter och yrkesmässiga användare kunnat dra nytta av bättre valmöjligheter, lägre priser och nya funktioner och tjänster.

Enligt de gällande rambestämmelserna är alla teletjänster och nätverk liberaliserade sedan den 1 januari 1998. Därigenom har en sektor som tidigare kännetecknades av statliga monopol utvecklats till en dynamisk industri som är redo att ta sig an den globala marknadens utmaningar.

De nya rambestämmelserna har skapats på grundval av politiska målsättningar såsom att främja tillväxt, skapa nya arbetstillfällen och öka konkurrenskraften, skydda konsumenternas intressen, få till stånd ett brett urval av tjänsteleverantörer och tjänster och verka för innovation, konkurrenskraftiga priser och hög servicekvalitet.

Rambestämmelserna som ligger till grund för den liberalisering som fullbordades 1998 har också setts över mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och utvecklingen på marknaderna, samt erfarenheterna från genomförandet av bestämmelserna. På vissa områden domineras fortfarande telekommunikationsmarknaderna av de tidigare monopolföretagen i medlemsstaterna, trots att ett större antal operatörer och tjänsteleverantörer kommit in på marknaden. Genom översynen av lagstiftningen ges en möjlighet att anpassa bestämmelserna så att de ytterligare främjar konkurrens, valmöjlighet för konsumenterna och skydd för allmänintresset. De planerade nya rambestämmelserna, som förväntas träda i kraft den 1 januari 2001, består av fem nya direktiv⁽⁴⁶⁾, varav ett särskilt handlar om tjänster i allmänhetens intresse, nämligen det föreslagna direktivet om samhällsomfattande tjänster och användarnas rättigheter i samband med elektroniska kommunikationstjänster och kommunikationsnätverk.

⁽⁴⁵⁾ Se punkterna 28–30.

⁽⁴⁶⁾ Se <http://www.ispo.cec.be/infosoc/telecompolicy/review99/Welcome.html>

Gemenskapen har uppmanat medlemsstaterna att ålägga leverantörerna förpliktelser att tillhandahålla samhälls-omfattande tjänster, så att ett brett utbud av bastjänster garanteras. Enligt de nuvarande rambestämmelserna för samhälls-omfattande tjänster skall ett visst minimiurval av tjänster på en uttryckligen angiven kvalitetsnivå erbjudas åt alla användare oavsett var de befinner sig geografiskt, och detta till ett överkomligt pris. I lagstiftningen regleras i detalj vilka tjänster som omfattas samt på vilka villkor tjänsteleverantörer med särskilda förpliktelser (i de aktuella direktiven används termen "skyldighet" i samma mening, övers. anm.) skall väljas ut när så är nödvändigt. Dessutom anges rambestämmelser för finansiering av marknadsaktörernas nettokostnader sådana förpliktelser. Denna syn på samhälls-omfattande tjänster kännetecknar även förslagen till nya direktiv.

Erfarenheterna från medlemsstaterna visar att denna kombination av mer öppna marknader och formella förpliktelser att tillhandahålla samhälls-omfattande tjänster bidragit till en mer dynamisk syn på dessa tjänster från operatörernas sida. Medan de bindande bestämmelserna å ena sidan garanterar en miniminivå för de aktuella tjänsterna har således konkurrensutvecklingen å andra sidan förmått företagen att arbeta fram nya avgiftspaket och avtalsvillkor som tjänar till att ytterligare höja den servicenivå som konsumenterna inom gemenskapen förväntar sig. Detta syns redan tydligt när det gäller tjänster inom mobil kommunikation, som inte räknas som samhälls-omfattande tjänst eller omfattas av någon förpliktelse, men där stark konkurrens på egen hand gett upphov till innovativa tjänster, t.ex. den snabba spridningen av applikationer med kontantkort. Av de senaste undersökningarna inom gemenskapen ⁽⁴⁷⁾ framgår att en hel del privata användare nu väljer att endast ha mobiltelefon, och således avstår från abonnemang på fast telefon-förbindelse. Det har dessutom visat sig att hushåll med lägre inkomst lika ofta, eller till och med oftare, väljer denna lösning än hushåll med högre inkomster.

Postväsendet

De nu gällande rambestämmelserna ⁽⁴⁸⁾ har öppnat ca 3 % av den europeiska marknaden för konkurrens (detta gäller försändelser som väger mer än 350 g eller kostar mer än fem gånger grundavgiften). Sju medlemsstater har gått något längre i fråga om att öppna marknaden än vad som krävs enligt postdirektivet (nämligen Danmark, Tyskland, Finland, Italien, Nederländerna, Sverige och Spanien).

Den 30 maj 2000 antog kommissionen ett nytt förslag till direktiv, som är avsett att öppna marknaden till i genomsnitt 20 % år 2003 (genom ett fullständigt öppnande av marknaden för exprestjänster och för utgående gränsöverskridande post, och en sänkning av vikt/pris-gränsen till 50 gram eller 2,5 gånger grundavgiften). Enligt förslaget bör också det befintliga konsumentskyddet utvidgas genom att mekanismerna för att behandla fall där användare väckt talan eller lämnat in klagomål utvidgas till att omfatta alla tillhandahållare av posttjänster och inte endast offentliga sådana.

Enligt definitionen av samhälls-omfattande tjänster i det nu gällande direktivet "inbegriper [dessa att] stadigvarande tillhandahållna posttjänster av fastställd kvalitet inom hela territoriet till rimliga priser för samtliga användare". Genom postdirektivet fastställs också den samhälls-omfattande tjänstens miniminivå, som omfattar daglig (minst 5 dagar i veckan) insamling och utdelning av postförsändelser på upp till 2 kg och paket upp till 10 kg, samt rekommenderade och assurerade försändelser. Medlemsstaterna skall vidare se till att gränsöverskridande postpaket på upp till 20 kg levereras, och får vad gäller inrikes paket utvidga den samhälls-omfattande tjänsten till att omfatta paket på upp till 20 kg. Genom direktivet fastställs slutligen också en europeisk standard i fråga om gränsöverskridande försändelser i den "snabbaste normalkategorin". Nationella tillsynsmyndigheter som är oberoende av de aktörer som tillhandahåller posttjänster skall ansvara för att direktivet följs.

Vad gäller icke-monopoliserade tjänster som faller utanför definitionen för samhälls-omfattande tjänster kan medlemsstaterna införa tillståndsförfaranden om detta krävs för att garantera att grundläggande krav uppfylls. Om de icke-monopoliserade tjänsterna omfattas av en sådan definition kan medlemsstaterna utfärda enskilda licenser, såvitt detta är nödvändigt för att de grundläggande kraven skall uppfyllas. Medlemsstaterna kan också utfärda sådana tillstånd till alternativa leverantörer för att säkra tillgången i begränsade geografiska områden. För att se till att samhälls-omfattande tjänster upprätthålls i de fall där förpliktelsen att utföra tjänsten innebär en orättvis ekonomisk börda för de tjänsteleverantörer som ålagts, kan också kompensationsfonder för detta ändamål upprättas.

Erfarenheterna visar att uppdragen att utföra samhälls-omfattande tjänster inom postväsendet som regel uppfylls väl, och att detta även gäller i de sju medlemsstater som valt att gå längre i fråga om öppnande av marknaden än vad som krävs enligt postdirektivet. På det stora hela fungerar de företag och övriga aktörer som tillhandahåller posttjänster effektivt, även med avseende på de tjänster som definieras som samhälls-omfattande, och tjänsterna har utvecklats i positiv riktning under de senaste åren, såväl avseende urval som kvalitet, och både inom och mellan länder. Ett bra exempel på detta är prioriterad, gränsöverskridande post vars utdelningsprocent inom tre dagar ökat från 84 % till 91 %.

Postsektorn förväntas genomgå snabba förändringar under de närmaste åren med tanke på att e-post i viss mån kan komma att ersätta traditionell post och automatiserad posthantering erbjuder möjligheter till högre produktivitet. Det finns också ett behov av nya och förbättrade tjänster, bl.a. på grund av att e-handeln innebär ökade krav på distributionsnäten inom EU, så att beställda varor och tjänster kan levereras effektivt. Det faktum att en samhälls-omfattande tjänst som begrepp är av dynamisk karaktär kommer att möjliggöra för alla medborgare att på sikt få tillgång till dessa nya tjänster.

⁽⁴⁷⁾ Undersökning på kommissionens uppdrag: "The situation of telecommunications services in the regions of the EU", april 2000, genomförd av EOS Gallup.

⁽⁴⁸⁾ Kommissionens direktiv 97/67/EG (EGT L 15, 21.1.1998, s. 14).

Transport

1. Liberalisering

I fördragets artikel 70 läggs grunden till en gemensam transportpolitik, som syftar till att bemöta de utmaningar som följer av att en marknad är öppen för konkurrens inom hela gemenskapen. Medlemsstaterna har på så sätt godtagit att de olika delmålen – att skapa inre marknader för transporttjänster, liberalisera dessa marknader och uppfylla de mål som bedöms ligga i allmänhetens intresse – samverkar alla i en integrerad transportpolitik. Gemenskapen har således valt att liberalisera transportmarknaderna steg för steg, på så sätt att säkerhetskrav inte åsidosätts och så att tjänster som ligger i allmänhetens intressen bibehålls. Man har gjort betydande framsteg när det gäller att öppna marknaderna för konkurrens från hela EU.

Lufttransport

Det successiva öppnandet av marknaderna fullbordades genom det "tredje åtgärds paketet för luftfart" ⁽⁴⁹⁾, vars bestämmelser trädde i kraft 1993. Genom dessa bestämmelser liberaliserades trafiken inom gemenskapen helt och hållet med verkan från den 1 april 1997, då lufttrafikföretag fick rätt att inneha trafikrättigheter för cabotage i andra medlemsstater än den där företaget är etablerat.

Marknaden för marktjänster på flygplatser liberaliserades, vad avser flygbolagens egenhantering, genom en gemenskapsrättsakt från 1996 ⁽⁵⁰⁾ för flygplatser med mer än 1 miljon passagerarrörelser per år räknat från den 1 januari 1998. Liberaliseringen av marktjänster utförda av tredje part trädde i kraft den 1 januari 1999 (för flygplatser med mer än 3 miljoner passagerarrörelser, i nästa steg 2 miljoner från den 1 januari 2001).

Sjötransport

Liberaliseringen har fullbordats vad gäller transporter mellan medlemsstaterna, och transporter inom en medlemsstat (cabotage) liberaliserades genom en gemenskapsakt med verkan från den 1 januari 1993 ⁽⁵¹⁾. Frankrike, Italien, Spanien, Portugal och Grekland beviljades dock tidsbegränsade undantag. Den sista sektorn som liberaliserades i dessa länder var öcabotage, som liberaliserades med verkan från den 1 januari 1999, med undantag för några sektorer i den grekiska trafiken som fått förlängt undantag till den 1 januari 2004. Vad gäller tjänster i hamnar kommer problemen kring marknadstillgång och finansiering att behandlas i framtida gemenskapslagstiftning.

Vägtransport

Förutsättningar för konkurrens inom gemenskapen infördes 1969 i form av ett system för gemenskapskvoter för internationella transporter. År 1992 ersattes detta av ett system med tillståndsgivning ⁽⁵²⁾, som ger tillgång till gemenskapsmarknader på grundval av objektiva kvalitetskriterier. Genom gemenskapslagstiftningen förbjöds slutligen alla kvantitativa restriktioner för cabotagetjänster den 1 juli 1998 ⁽⁵³⁾.

Marknaden för internationella persontransporter liberaliserades den 1 juni 1992 ⁽⁵⁴⁾. Villkoren för marknadstillträde för de olika typerna av transporter fastställs i respektive förordning (tillfällig trafik, reguljärtrafik, pendeltrafik, speciell reguljär trafik). Rättigheter att bedriva cabotagetrafik, utom för nationella reguljära transporter, infördes genom två förordningar ⁽⁵⁵⁾ och fri tillgång till marknaderna enligt ett tillståndssystem gäller sedan den 1 januari 1996.

Marknaden för kombinerad transport är helt liberaliserad sedan den 1 juli 1993 ⁽⁵⁶⁾ (genom en strikt definition syftar man här till att undvika att vägtransport utgör den längsta sträckan inom den kombinerade transporten).

⁽⁴⁹⁾ Rådets förordning (EEG) nr 2407/92 av den 23 juli 1992 om utfärdande av tillstånd för lufttrafikföretag, rådets förordning (EEG) nr 2408/92 av den 23 juli 1992 om EG-lufttrafikföretags tillträde till flyglinjer inom gemenskapen och rådets förordning (EEG) nr 2409/92 av den 23 juli 1992 om biljettpriser och tariffer för lufttrafik.

⁽⁵⁰⁾ Rådets direktiv 96/67/EG av den 15 oktober 1996 om tillträde till marknaden för marktjänster på flygplatserna inom gemenskapen (EGT L 272, 25.10.1996, s. 36).

⁽⁵¹⁾ Rådets förordning (EEG) nr 3577/92 av den 7 december 1992 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage).

⁽⁵²⁾ Rådets förordning (EEG) nr 881/92 om tillträde till marknaden vid godstransporter på väg inom gemenskapen till eller från en medlemsstats territorium eller genomfart genom en eller flera medlemstaters territorier (EGT L 95, 9.4.1992, s. 1).

⁽⁵³⁾ Rådets förordning (EEG) nr 4059/89 (EGT L 390, 30.12.1989, s. 3), rådets förordning (EEG) 3118/93 (EGT L 279, 12.11.1993, s. 1).

⁽⁵⁴⁾ Rådets förordning (EEG) nr 684/92 av den 16 mars 1992 om gemensamma regler för internationell persontransport med buss (EGT L 74, 20.3.1992, s. 1).

⁽⁵⁵⁾ Rådets förordning (EEG) nr 2454/92 av den 23 juli 1992 om villkoren för att transportföretag skall få utföra nationella persontransporter på väg i en annan medlemsstat än den där de är hemmahörande (EGT L 251, 29.8.1992, s. 1), senare ersatt av förordning (EEG) nr 12/98 av den 11 december 1997 om villkoren för att transportföretag skall få utföra nationella persontransporter på väg i en annan medlemsstat än den där de är hemmahörande (EGT L 4, 8.1.1998, s. 10).

⁽⁵⁶⁾ Rådets direktiv 92/106/EEG av den 7 december 1992 om gemensamma regler för vissa former av kombinerad transport av gods mellan medlemsstaterna (EGT L 368, 17.12.1992, s. 38).

Inre vattenvägar

Tidigare har nationella system för "befraktning i turordning" tillämpats. Enligt gemenskapens lagstiftning⁽⁵⁷⁾ skall medlemsstaterna ha avskaffat sådana system senast den 1 januari 2000, och från och med samma datum skall alla kontrakt som gäller nationella eller internationella transporter på inre vattenvägar förhandlas fram fritt och med fri prissättning.

Tågtransport

Det är uppenbart att den befintliga lagstiftningen om tillgång till marknader, organisationsstruktur och finansiering av järnvägsföretag, liksom reglerna för tillståndsgivning och fördelning av spårutrymme är alltför oklara för att tjäna sitt syfte. Kommissionen har antagit ett antal förslag⁽⁵⁸⁾ för att råda bot på dessa problem. Enligt kommissionens förslag bör reglerna för tillståndsgivning utvidgas och mer omfattande bestämmelser införas för att fastställa avgifter och fördela kapacitet. Inte minst viktigt öppnas också marknaden för transport av varor på det europeiska järnvägsnätet. Dessa nya förslag antogs av kommissionen i juli 1998 och har lagts fram till rådet för beslut i början av 2001.

2. Huvudprinciper för de rättsakter som reglerar tjänster i allmänhetens intresse

I alla de fall där marknader för transporttjänster öppnats för konkurrens genom gemenskapslagstiftning har i praktiken en hög standard i fråga om tjänster i allmänhetens intresse kunnat uppehållas, eftersom samma lagar innehållit bestämmelser för miniminormer för kvalitet där så varit nödvändigt. Det har kunnat konstateras att hård konkurrens inom sektorerna för luft- och sjötransport inte har lett till att de tjänster som bedöms ligga i allmänhetens intresse har påverkats negativt, eftersom medlemsstaterna varit noggranna med att förebygga sådana problem.

Det är uppenbart att detta gynnsamma resultat beror på att man bibehållit eller vidareutvecklat en rad åtgärder som syftar till att garantera en godtagbar standard i fråga om tjänster i allmänhetens intresse. Hänsyn har särskilt tagits till följande:

- Att garantera att transporttjänster fortsätter att tillhandahållas även på icke lönsamma sträckor. När marknader liberaliseras är det ofta nödvändigt att vidta särskilda åtgärder för att trafiken på icke lönsamma sträckor skall kunna fortsätta. Detta kan ske på två olika sätt. Antingen kan direkta bidrag beviljas till alla aktörer som tillhandahåller transporttjänster på sträckan i fråga på lika villkor, eller så kan exklusiva rättigheter tilldelas med eller utan ersättning.

Sådana åtgärder har bland annat vidtagits för att stödja linjer som trafikerar hamnar eller flygplatser i avlägsna regioner och på öar. Genom dessa arrangemang avser man att slå vakt om invånarnas grundläggande möjligheter till rörlighet och de lokala företagens möjligheter att få tillgång till leveranser.

Många gånger måste dessa överenskommelser prövas enligt bestämmelser om statligt stöd. Kommissionen har gjort till en huvudregel att godta system av denna typ så länge de är utformade så att konkurrensen och handeln snedvrids så lite som möjligt och behovet att införa dem kan motiveras på ett rimligt sätt. System som bygger på exklusiva rättigheter anses till exempel i princip vara förenliga med fördraget om rättigheterna tilldelas genom ett anbudsförfarande som genomförs på icke-diskriminerande grunder.

- Att garantera en miniminivå av service på den aktuella sträckan. När marknader liberaliseras behöver man ofta vara uppmärksam så att servicenivån inte sjunker, eftersom företagen kan lockas att låta jakten på lägre kostnader gå ut över kvalitet och turtäthet, vilket således påverkar tillgängligheten negativt. I regel tillämpar medlemsstaterna då ett system med objektiva minimikrav för att tilldelas ett tillstånd, som omfattar alla nya marknadsaktörer utan diskriminering. Sjötransporter mellan öar och EU:s fastland regleras ofta genom minimikrav i fråga om turtäthet, kapacitet och prissättning, oavsett om det gäller person- eller varutransport. Ibland måste också direkta bidrag beviljas för att täcka de extrakostnader som följer av att en marknadsaktör måste uppfylla dessa villkor, vilket till exempel kan ta formen av subventionerade biljettpriser eller avgifter för varutransport. Om sådana bidrag beviljas skall de beviljas alla marknadsaktörer på en given sträcka på icke-diskriminerande villkor.

Dessa principer har bl.a. tillämpats inom luft- och landtransport, och praktiska erfarenheter kan således observeras i dessa sektorer.

⁽⁵⁷⁾ Rådets direktiv 96/75/EG av den 19 november 1996 (EGT L 304, 27.11.1996, s. 12).

⁽⁵⁸⁾ KOM(1998) 480 slutlig, antagen av kommissionen den 22 juli 1998, (EGT C 321, 20.10.1998 s. 6); det ändrade förslaget KOM(1999) 616 slutlig, antagen av kommissionen den 25 november 1999; förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 91/440/EEG om utveckling av tågnätet inom gemenskapen; förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 95/18/EG om tillstånd för järnvägsföretag, samt ett förslag till rådets direktiv om infrastrukturavgifter för användning av järnväg samt utfärdande av säkerhetsintyg.

3. Exempel från olika transportsektorer

Lufttransporter

Lufttransportsektorn är ett lysande exempel på hur fullständig liberalisering kan samverka med fortsatta förpliktelser att tillhandahålla tjänster i allmänhetens intresse. Liberaliseringen infördes i kombination med rättigheten för medlemsstaterna att besluta om förpliktelser att utföra tjänster i allmänhetens intresse i fall då de bedömer att en flyglinje är av central betydelse för den ekonomiska utvecklingen i den region där flygplatsen är belägen. Detta kan gälla om flygplatsen betjänar ett ytterområde eller ett utvecklingsområde inom dess territorium eller på en flyglinje med låg trafikintensitet till en regional flygplats inom dess territorium. De villkor som kan införas i förpliktelsen kan t.ex. gälla biljettpreiser, turtäthet eller antal flygstolar. Villkoren tillämpas i fall då marknadsaktörerna inte skulle kunna erbjuda samma servicenivå på rent kommersiella grunder. Kommissionen har rätt att utöva kontroll över vilka flyglinjer som väljs ut och vilka villkor som fastställs.

Om en förpliktelse att bedriva trafik i allmänhetens intresse införts på en linje, skall tillgången till denna linje förbli öppen för alla lufttrafikföretag som är beredda att uppfylla de fastställda villkoren. Om ingen är beredd att bedriva trafik på linjen därför att det inte är lönsamt kan medlemsstaten begränsa detta genom att ge ett enda företag tillgång till linjen för en period om högst tre år. Denna ensamrätt skall då tilldelas efter ett offentligt upphandlingsförfarande på gemenskapsnivå.

Förutom möjligheten att införa förpliktelser om tjänst i allmänhetens intresse kan medlemsstaterna ge stöd på sociala grunder. Spanien, Portugal och Frankrike har infört sådant stöd till trafik på icke-lönsamma linjer. Detta kan också kombineras med en förpliktelse om tjänst i allmänhetens intresse som syftar till att garantera en viss servicenivå på den aktuella linjen. Med stöd på sociala grunder avses att det endast täcker transporten av vissa kategorier av passagerare, t.ex. barn eller personer med funktionshinder. I fråga om mindre gynnade områden, t.ex. öar, kan emellertid sådant stöd omfatta hela befolkningen.

Dessa två sätt att uppehålla en miniminivå för service på icke-lönsamma flyglinjer har hittills fungerat relativt tillfredsställande.

Landtransport

För att en hög kvalitetsnivå skall kunna garanteras krävs en viss harmonisering i fråga om konkurrensförhållanden och minimikrav för insyn och tydlighet i fråga om tjänsteavtal. Kommissionen har antagit ett utkast till förordning om allmänna tjänster inom sektorn för persontransport på land⁽⁵⁹⁾. Syftet med lagförslaget är att se till att de transportföretag som tillhandahåller allmänna transporter står under konkurrenstryck och därmed har incitament att förbättra sin service, hålla kostnader under kontroll och uppehålla högsta möjliga säkerhet. I texten anges också att de myndigheter som ansvarar för transportfrågor är skyldiga att slå vakt om kvaliteten och samordningen mellan tjänsterna och de anställdas intressen. En effektiv kollektivtrafik spelar vidare en viktig roll för att motverka miljöproblem och trafikstockningar.

Energi

Enligt direktivet om elmarknaden⁽⁶⁰⁾ skall medlemsstaterna låta minst 30 % av sin inhemska efterfrågan omfattas av konkurrens på EU-nivå senast år 2000⁽⁶¹⁾, medan motsvarande direktiv om gasmarknaden kräver 20 %. Gemenskapen har arbetat i flera steg för att skapa en öppen, konkurrenspräglad inre marknad för el och gas. De första direktiven som antogs för att liberalisera dessa marknader skulle vara införlivade av medlemsstaterna senast i februari 1999⁽⁶²⁾ ⁽⁶³⁾ respektive augusti 2000⁽⁶⁴⁾. Orsaken till att man gått fram steg för steg är att medlemsstaterna måste få möjlighet att anpassa sig till förändringarna och att tjänster i allmänhetens intresse inom dessa sektorer måste kunna bibehållas och förbättras.

Även om dessa direktiv återspeglar vissa olikheter mellan de respektive marknaderna bygger de på samma principer: en miniminivå för liberaliseringen som andel av efterfrågan fastställs⁽⁶⁵⁾, samtidigt som tredje man på icke-diskriminerande villkor skall ges tillgång till distributionsnät och annan nödvändig utrustning, t.ex. lagringsmöjligheter. Detta kräver att kapaciteten för överföring och distribution särredovisas och att verkningfulla regler införs för att förebygga diskriminering.

⁽⁵⁹⁾ KOM (7) 2000, 26.7.2000.

⁽⁶⁰⁾ Direktiv 96/92/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el.

⁽⁶¹⁾ Direktiv 98/30/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas.

⁽⁶²⁾ Belgien och Irland fick ytterligare ett år på sig och Grekland två.

⁽⁶³⁾ Direktiv 96/92/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el.

⁽⁶⁴⁾ Direktiv 98/30/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas.

⁽⁶⁵⁾ Vad gäller elmarknaden ålades medlemsstaterna att öppna 28 % av marknaden beräknat på efterfrågan 1999, vilket skall höjas till 35 % år 2003. Vad gäller gas var motsvarande siffror 20 % år 2000, som höjs till 28 % år 2003.

Generellt sett har dock liberaliseringen inom gemenskapen gått snabbare än vad som krävs enligt direktiven och de facto snabbare än förväntat. Cirka 65 % av efterfrågan på elektricitet och 80 % av efterfrågan på gas bemöts nu under konkurrens mellan leverantörer i hela gemenskapen, och de flesta medlemsstater har beslutat att liberalisera marknaden helt och hållet inom ett par år⁽⁶⁶⁾. Även om direktiven ger medlemsstaterna vissa valmöjligheter i fråga om hur de vill genomföra liberaliseringen, t.ex. i fråga om tredje mans tillgång till distributionsnät och annan utrustning och metoder för att administrativt avskilja denna kapacitet, har de flesta av dem valt de metoder som allmänt anses stärka konkurrensen mest.

Frågan om allmänintresset är givetvis central när det gäller liberaliseringen av dessa marknader. Att alla EU-medborgare skall ha en säker tillgång till el och (där så är aktuellt) gas, och att detta skall ske till en rimlig kostnad, hör på många sätt till de tydligaste exemplen på tjänster i allmänhetens intresse. Båda direktiven innehåller därför en rad bestämmelser vars syfte är att garantera att allmänhetens intressen tillgodoses, bland annat säker tillgång, ett elnät som är tillgängligt för alla, rimliga priser samt skydd för ekonomiskt utsatta grupper som riskerar att få sina abonnemang avstängda. På en liberaliserad marknad regleras dessa aspekter först och främst genom att strikta villkor tillämpas när tillstånd skall beviljas marknadsaktörerna.

På dessa områden är och förblir således möjligheterna att liberalisera helt avhängiga av att högsta möjliga standard kan uppehållas i fråga om att tillgodose allmänhetens intressen. Direktiven om el- respektive gasmarknaden ger därför utrymme för medlemsstaterna att vidta de åtgärder som behövs för att tjänster i allmänhetens intresse skall upprätthållas, och att servicenivån bibehålls eller förbättras.

Följande metoder för att garantera att dessa tjänster upprätthålls blir allt vanligare inom EU:

— Nätverkens säkerhet och tillförlitlighet

Näten för överföring och distribution är i regel fortfarande monopol⁽⁶⁷⁾, och situationen har i detta avseende inte förändrats mycket sedan före liberaliseringen. Medlemsstaterna har fortfarande möjlighet att överlåta förvaltningen av dessa nät till offentliga⁽⁶⁸⁾ eller privata företag. Oavsett om förvaltaren är offentlig eller privat utöver medlemsstaten som regel en oberoende översyn och kontroll av hur normerna uppfylls, antingen i egen regi eller genom att utse ett oberoende tillsynsorgan. Nätverkens säkerhet och tillförlitlighet har varit och förblir hög i Europa, och har inte påverkats av liberaliseringen.

— Försörjningstrygghet

Enligt direktiven skall medlemsstaterna även fortsättningsvis ha möjlighet att vidta de åtgärder som krävs för att säkra försörjningen av el och gas. Åtgärderna måste dock vara helt nödvändiga för att uppnå målet i fråga och får inte vara diskriminerande till sin natur. Medlemsstaterna har t.ex. möjlighet att ange vilket slags bränsle som skall användas för att öka elproduktionen i fall där beroendet av ett enda bränsle blir för stort, eller vidta åtgärder för att öka antalet gasleverantörer.

— Rätten till anslutning till distributionsnäten

Det är endast vad gäller el som medlemsstaterna förefaller vara ense om att rätten till nätanlutning är helt nödvändig för hushåll och andra användare. I direktivet om elmarknaden anges därför följande: "Medlemsstaterna får ålägga distributionsföretag en leveransskyldighet gentemot kunder inom ett visst område. Tariffen för sådana leveranser får regleras, till exempel för att garantera likvärdig behandling av berörda kunder.". Även om konsumentmarknaden är liberaliserad kan de som äger distributionsnäten fortfarande vara skyldiga att ge alla i samhället tillgång. Det är då upp till medlemsstaten att avgöra om man vill göra det till ett villkor för att företag skall få licens att sälja elektricitet till slutkonsumenter, att dessa företag är beredda att ge alla kunder som är av samma eller liknande kategori tillgång till nätet till samma pris.

— Särskilt skydd för utsatta konsumentgrupper

Eftersom leverans av el och gas betraktas som livsnödvändiga tjänster finns det särskilda bestämmelser för att se till att de mest utsatta grupperna i samhället inte blir utan leveranser. På helt liberaliserade marknader ingår detta bland minimivillkoren för tillstånd, och tillstånden dras in om en marknadsaktör inte visar sig uppfylla dessa villkor.

⁽⁶⁶⁾ Vad gäller el har t.ex. Förenade kungariket, Finland, Sverige och Tyskland redan öppnat marknaden till 100 %, och Belgien, Nederländerna, Danmark och Spanien kommer att öppna sina marknader helt på medellång sikt.

⁽⁶⁷⁾ Bortsett från vissa överlappningar mellan olika distributionsnät för gas, särskilt i Tyskland.

⁽⁶⁸⁾ Vissa medlemsstater, bl.a. Spanien, håller för närvarande på att överföra energinäten till offentligägda företag.

— Servicenivå

Det ligger självfallet i allmänhetens intresse att servicenivån i fråga om leveranser av el och gas är så hög som möjligt och utvecklas i positiv riktning. Till kvalitetsaspekterna hör bland annat hur snabbt ansökningar om abonnemang behandlas och hur snabbt reparationer utförs, samt att fakturering och kundtjänst fungerar oklanderligt. Det är således viktigt att kvaliteten på dessa tjänster bibehålls eller förbättras på en liberaliserad marknad. Erfarenheterna har visat att liberaliseringar, i synnerhet när de genomförs på nationell nivå, snarast har förbättrat servicenivån i ovan nämnda avseenden. Det finns två huvudorsaker till detta. För det första omges tillståndet att sälja elektricitet alltid av vissa villkor, varav några gäller miniminivåer i fråga om service. Dessa villkor skärps och utvidgas dessutom ofta från år till år av myndigheter eller tillsynsorgan i medlemsstaterna. För det andra är servicenivå en av de aspekter där företagen konkurrerar, varför även konkurrensen i sig själv bidrar till att nivån höjs.

Den lagstiftning som reglerar den successiva liberaliseringen av el- och gasmarknaderna i Europa har således det dubbla syftet att få ner priserna och bibehålla eller till och med förbättra nivån på de tjänster som ligger i allmänhetens intresse. Erfarenheten visar också att konkurrenstryck ofta leder till att tjänster i allmänhetens intresse inte bara bibehålls utan också utvecklas, förutsatt att vissa rambestämmelser införs där så är nödvändigt. Även om direktiven ger utrymme för undantag från dess bestämmelser⁽⁶⁹⁾ i fall där inga mindre restriktiva åtgärder räcker till för att garantera att allmänhetens intresse uppfylls, har ingen medlemsstat hittills sett sig tvungen att utnyttja dessa undantag.

För att slå vakt om allmänhetens intresse i ovan nämnda avseenden är det givetvis nödvändigt att noga följa hur marknaden utvecklas och införa tvingande bestämmelser där så krävs. Många av dessa frågor omfattas av subsidiaritetsprincipen. Det är t.ex. varje medlemsstats ansvar att besluta om ett lämpligt skydd för enskilda som riskerar att få el eller gas avstängd. Kommissionens uppgift är dock att verka för att alla tjänster som ligger i allmänhetens intresse skall tillhandahållas till högsta möjliga kvalitet i gemenskapen som helhet.

Radio och television

Privata TV-bolag började få fotfäste på 1980-talet, och det nuvarande dubbla systemet för TV-sändningar (privata/offentliga) tog därmed sin början. Både medlemsstaterna och gemenskapen har erkänt behovet av sändningar i offentlig regi parallellt med sändningar som bedrivs i privat regi i vinstsyfte. Sektorn för radio och television har nu liberaliserats på gemenskapsnivå.

Dessa medier spelar givetvis en central roll i det moderna, demokratiska samhället, i synnerhet när det gäller social utveckling och utbyte, och de har därför alltid varit föremål för särskilda regleringar i syfte att slå vakt om allmänhetens intressen. Dessa regleringar har byggts upp kring gemensamma värderingar såsom yttrandefrihet, rätt att gå i svaromål, pluralism, upphovsrättskydd, främjande av språklig och kulturell mångfald, skydd av minderåriga, försvar av den mänskliga värdigheten samt konsumentskydd.

Bestämmelser vars syfte är att se till att dessa värden respekteras har i första hand införts av medlemsstaterna, men detta har skett på ett sätt som är förenligt med gemenskapsrätten. I Protokollerna om systemet för radio och TV i allmänhetens tjänst i medlemsstaterna, som bifogades EG-fördraget i samband med Amsterdamfördraget, erkänns vikten av radio och TV i allmänhetens tjänst samt medlemsstaternas behörighet att definiera, organisera och svara för finansieringen av dessa utsändningar. Samtidigt anges dock att detta inte får påverka handeln och konkurrensen inom gemenskapen eller strida mot det gemensamma intresset, samt att kravet på att utföra uppdraget i allmänhetens intresse då skall beaktas.

På gemenskapsnivå skapar det ändrade direktivet "television utan gränser" en rättslig ram för friheten att erbjuda TV-utsändningar inom den inre marknaden, med rimlig hänsyn tagen till allmänhetens intresse. Alla medlemsstater har emellertid ännu inte införlivat bestämmelserna i direktivet i sin nationella lagstiftning. Vidare skall kommissionen enligt EG-fördragets konkurrensbestämmelser ansvara för att motverka sådana arrangemang som snedvrider konkurrensen och missgynnar konsumenterna, bland annat missbruk av dominerande ställning (som övervakas genom s.k. koncentrationskontroll), och skapandet av oligopol eller monopol på marknaden.

Det ankommer sedan på medlemsstaterna att inom gemenskapsrättens ramar avgöra om de vill skapa en gemensam struktur för TV-sändningar i allmänhetens intresse, att definiera exakt vad dess funktion skall vara och hur detta skall finansieras. De programföretag som sänder TV i allmänhetens intresse kan p.g.a. det sätt på vilket de finansieras ofta omfattas av fördragets bestämmelser om statligt stöd. Kommissionen måste därför särskilt försäkra sig om att den offentliga finansieringen av dessa företag står i proportion till deras uppdrag i allmänhetens intresse såsom det är utformat av medlemsstaten i fråga, mer specifikt att den ersättning företaget erhåller i offentliga medel inte får överstiga de extra kostnader som det specifika uppdraget medför.

⁽⁶⁹⁾ Artikel 3.2 i båda direktiven.

Offentlig finansiering av programföretag som sänder i allmänhetens intresse har varit föremål för ett antal klagomål till kommissionen från privata programföretag, särskilt i fall där företag som sänder i allmänhetens intresse agerat även på annonsmarknaden⁽⁷⁰⁾. Det bör noteras att dessa klagomål främst gäller finansieringsstrukturer som omfattar både offentliga medel och inkomster från annonsering. Det är medlemsstaterna som avgör hur finansieringen av tjänster i allmänhetens intresse skall finansieras och det är inget principiellt fel att offentliga medel och annonsering blandas, förutsatt att konkurrensen på den berörda marknaden inte påverkas i en omfattning som står i strid med gemenskapens intressen (konkurrensen kan påverkas i fråga om annonsering och inköp eller försäljning av programmaterial). Kommissionen har för avsikt att fullborda sin granskning av de fall som fortfarande inte är avgjorda under de närmaste månaderna. Detta arbete kommer att bedrivas i nära samråd med medlemsstaterna.

Kommissionen anser inte att den "digitala revolutionen" förändrar behovet av en audiovisuell politik som syftar till att identifiera vilka tjänster som skall bedömas ligga i allmänhetens intresse och, där så krävs, slå vakt om detta intresse genom lagstiftning. Däremot kräver den tekniska utvecklingen att de medel som används i arbetet ses över löpande, så att det kan garanteras att ingreppen står i proportion till de förväntade resultaten.

Distributionssättet är fortfarande av central betydelse, dvs. om det rör sig om punkt-till-punkt eller punkt-till-fler-punktsöverföring (medieöverföring som är riktad till bestämda mottagare respektive överföring där antalet mottagare är obegränsat). Vad gäller vissa nya typer av tjänster (t.ex. kodade eller okodade sändningar) behöver dock även en del andra faktorer beaktas när man avgör om regleringar är nödvändiga och proportionella.

⁽⁷⁰⁾ Se kommissionens tjugonionde rapport om konkurrenspolitiken (1999), s. 89 f.

BILAGA II

DEFINITIONER

Tjänster i allmänhetens intresse

Tjänster, utförda på affärsmässiga eller icke-affärsmässiga grunder, som offentliga myndigheter anser ligga i allmänhetens intresse, och som därför omfattas av särskilda förpliktelser.

Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse

Dessa tjänster, som nämns i artikel 86 i fördraget, är tjänster som utförs på affärsmässiga grunder men som bedöms ligga i allmänhetens intresse enligt särskilda kriterier, och som därför omfattas av särskilda förpliktelser från medlemsstaternas sida. Detta omfattar i synnerhet en rad tjänster som rör transporter, energi och kommunikation.

Offentliga tjänster

Detta begrepp kan antingen avse att ett offentligt organ utför tjänster, eller att den uppgift som utförs i sig ligger i allmänhetens intresse. I syfte att underlätta eller möjliggöra att uppgiften genomförs kan de offentliga myndigheterna ålägga det ansvariga organet i fråga en förpliktelse att sköta tjänsten, till exempel för land-, luft- eller järnvägstransport eller energi. Dessa förpliktelser kan tillämpas på nationell eller regional nivå. Det bör påpekas att det kan ske förväxlingar mellan dessa tjänster och den offentliga sektorn (inklusive offentlig förvaltning), det vill säga arbetsuppgifter förväxlas med rättslig status, eller målgrupp med ägarstruktur.

Samhällsomfattande tjänst (universal services)

Samhällsomfattande tjänster, och speciellt införandet av formella förpliktelser att utföra sådana tjänster, är ett viktigt komplement till bl.a. liberaliseringen av telekommunikationssektorn inom EU. När en samhällsomfattande tjänst definieras och tillgången till den garanteras innebär detta att alla hushåll och andra användare skall ha kontinuerlig tillgång till denna tjänst och att den måste uppfylla bestämda kvalitetskrav under övergången från monopol till öppen konkurrens på marknaden i fråga. Samhällsomfattande tjänster på en öppen telekommunikationsmarknad där konkurrens råder innebär således att minimikrav är fastställda i fråga om vilka tjänster som måste erbjudas och kvaliteten på dessa tjänster, att de skall erbjudas till ett överkomligt pris samt att alla konsumenter skall ha tillgång till dem, med rimlig hänsyn tagen till den särskilda situationen i varje medlemsstat.

Yttrande från Rådgivande kommittén för koncentrationer, avgivet vid dess 66:e möte den 25 augusti 1999, om ett preliminärt utkast till beslut i ärende IV/M.1532 – BP Amoco/Atlantic Richfield

(2001/C 17/05)

(Text av betydelse för EES)

1. Rådgivande kommittén är enig med kommissionen om att den anmälda transaktionen utgör en koncentration enligt artikel 3.1 b i koncentrationsförordningen och har en gemenskapsdimension enligt definitionen i artikel 1.2 i samma förordning.
  2. Kommittén instämmer i kommissionens definition av de relevanta produktmarknaderna och de relevanta geografiska marknaderna.
  3. a) Kommittén instämmer inte i den åsikt som kommissionen framför i sitt utkast till beslut, nämligen att koncentrationen skulle kunna leda till uppkomsten av en dominerande ställning som påtagligt skulle hämma den effektiva konkurrensen på marknaden för gasledning i norra Nordsjön.
b) En majoritet av kommitténs medlemmar är enig med kommissionen om att koncentrationen kommer att skapa en dominerande ställning som medför att den effektiva konkurrensen påtagligt skulle hämmas på marknaden för gasledning i södra Nordsjön. En minoritet är av annan åsikt.
c) En majoritet av kommitténs medlemmar är enig med kommissionen om att koncentrationen kommer att skapa en dominerande ställning som medför att den effektiva konkurrensen påtagligt skulle hämmas på marknaden för gasförädling i södra Nordsjön. En minoritet är av annan åsikt.
  4. Kommittén är enig med kommissionen om att de åtaganden som BP Amoco föreslagit skulle undanröja betänkligheterna i konkurrenshänseende i fråga om den anmälda koncentrationen. Rådgivande kommittén anser att inga åtaganden är nödvändiga i fråga om marknaden för gasledning i norra Nordsjön.
  5. Rådgivande kommittén är enig med kommissionen om att den anmälda transaktionen är förenlig med den gemensamma marknaden, förutsatt att åtagandena i fråga om marknaden för gasledning i södra Nordsjön och marknaden för gasförädling i södra Nordsjön fullgörs helt.
  6. Kommittén uppmanar kommissionen att ta hänsyn till alla övriga synpunkter som medlemsstaterna lämnat under diskussionens gång.
  7. Kommittén rekommenderar att detta yttrande offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.
-

Meddelande om att vissa antidumpningsåtgärder upphör att gälla

(2001/C 17/06)

Kommissionen meddelar att nedan angivna antidumpningsåtgärder inom snart kommer att upphöra.

Detta meddelande offentliggörs i enlighet med artikel 11.2 i rådets förordning (EG) nr 384/96 ⁽¹⁾ av den 22 december 1995 om skydd mot dumpad import från länder som inte är medlemmar i Europeiska gemenskapen.

Produkt	Ursprungs- eller exportland/länder	Åtgärd	Hänvisning	Utgångsdatum
Eldfast chamottetegel	Folkrepubliken Kina	Tull	Förordning (EG) nr 137/96 (EGT L 21, 27.1.1996)	28.1.2001

⁽¹⁾ EGT L 56, 6.3.1996, s. 1, senast ändrad genom rådets förordning (EG) nr 2238/2000 (EGT L 257, 11.10.2000, s. 2).

Meddelande om bestyrkande av namnteckning tillhörande tjänstemän vid Byrån för harmonisering inom den inre marknaden

(2001/C 17/07)

Europeiska kommissionen har den 19 september 2000 beslutat att bemyndiga chefen för kommissionens representation i Spanien (Madrid) att bestyrka namnteckningar tillhörande tjänstemän vid Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller). Denne kan vid behov delegera uppgiften till en annan för detta ändamål utsedd tjänsteman.

EUROPEISKA INVESTERINGSBANKEN

Kodex för god förvaltningssed för de anställda i den Europeiska investeringsbanken i deras kontakter med allmänheten

(2001/C 17/08)

Artikel 1

Allmänna bestämmelser

Anställda vid Europeiska investeringsbanken, nedan kallad banken, skall i sina kontakter med allmänheten följa de principer som fastställs i föreliggande dokument vilket utgör kodexen för god förvaltningssed, nedan kallad förvaltningskodexen. Med allmänheten avses alla medborgare i Europeiska unionen eller alla fysiska eller juridiska personer som är bosatta eller har sina säten i en medlemsstat eller i en stat där banken utövar sin verksamhet.

Artikel 2

Tillämpning: personer

Denna förvaltningskodex skall gälla för bankens personal. Den gäller även personer som arbetar inom banken genom att tillhandahålla tjänster, under förutsättning att detta anges i deras samarbetsavtal med banken.

Artikel 3

Tillämpning: sakområde

1. Förvaltningskodexen innehåller de allmänna principerna för god förvaltningssed som skall gälla för alla kontakter som bankens personal har med allmänheten, såvida de inte omfattas av särskilda föreskrifter, i synnerhet reglerna för tillgång till dokument.

2. Principerna i förvaltningskodexen skall dock inte gälla kontakterna mellan banken och dess personal, banken och dess avtalspartner eller andra förbindelser av yrkesmässig art.

Artikel 4

Lagenlighet

Personalen skall handla i enlighet med lagen och tillämpa de regler och förfaranden som fastställs i gemenskapslagstiftningen.

Artikel 5

Icke-diskriminering

1. Vid behandling av förfrågningar och i de svar personalen lämnar skall den se till att principen om lika behandling efterlevs. Personer vars situationer är likvärdiga skall behandlas på ett likvärdigt sätt.

2. Om behandlingen inte är likvärdig skall personalen kunna motivera skillnaden med objektiva och relevanta faktorer som föreligger i det enskilda fallet.

3. Personalen skall undvika varje slags omotiverad åtskillnad av personer.

Artikel 6

Maktmissbruk

Personalen skall utöva sina maktbefogenheter endast för de syften de är avsedda för enligt gällande bestämmelser.

Artikel 7

Rättvisa och lojalitet

1. Personalen skall agera rättvist och skäligt.

2. I sina förbindelser med allmänheten och i enlighet med sina skyldigheter skall personalen vid varje tillfälle agera i bankens intresse och inte låta sig påverkas av personliga beaktanden eller relationer.

Artikel 8

Berättigade förväntningar och konsekvent agerande

1. Personalen skall följa bankens normala förvaltningsrutiner och regler.

2. Personalen skall ta hänsyn till de rättmätiga och skäliga förväntningar allmänheten har, mot bakgrund av hur banken agerat tidigare.

Artikel 9

Artighet

1. Personalen skall vara tjänstvillig, korrekt, artig och lätt-tillgänglig. Då personalen besvarar skrivelser, telefonsamtal eller e-post skall de försöka vara så hjälpsamma som möjligt och besvara de ställda frågorna.

2. Om den anställde inte är ansvarig för ärendet skall han eller hon hänvisa medborgaren till aktuell avdelning inom banken.

3. Om ett fel begås skall den anställde be om ursäkt för detta.

Artikel 10

Begäran om information

1. En anställd som är ansvarig när det gäller en begäran skall lämna den information som efterfrågas av allmänheten. Han eller hon skall eftersträva att informationen som lämnas är klar och begriplig.

2. Om en muntlig begäran är alltför komplicerad eller alltför omfattande för att kunna besvaras direkt skall tjänstemannen be den berörda personen att formulera sin begäran skriftligt.

3. Om en tjänsteman på grund av sin tystnadsplikt eller banksekretessen inte kan lämna ut de upplysningar som efterfrågas skall han eller hon ange skälen till att informationen inte kan lämnas.

Artikel 11

Skrivelser besvarade på medborgarens språk

Personalen skall se till att alla medborgare som skriver till banken på ett av fördragsspråken så långt det är möjligt skall få svar på samma språk.

Artikel 12

Bekräftelse på mottagande

1. Varje skrivelse eller klagomål som inkommer till banken skall besvaras inom två veckor med en bekräftelse på mottagandet, räknat från den dag den inkom till behörig enhet, utom i de fall då ett mer innehållsrikt svar kan skickas inom denna tidsperiod.

2. Om en skrivelse eller en begäran vidarebefordras felaktigt inom banken skall den anställde som mottar den utan dröjsmål sända den vidare till behörig enhet för behandling.

3. I bekräftelsen på mottagandet skall namnet på den enhet och den anställde som handlägger ärendet anges.

4. Varken bekräftelse på mottagandet eller svar behöver skickas då skrivelser eller klagomål betraktas som otillbörliga på grund av att de skickats i ett orimligt stort antal eller på grund av att de är upprepande eller meningslösa till sin karaktär.

Artikel 13

Tidsfrist och motivering av svar

1. Personalen skall se till att svar på varje begäran eller klagomål till banken lämnas inom en rimlig tidsperiod, så fort som möjligt och under inga omständigheter senare än två månader efter att skrivelsen mottagits.

2. Om ett svar, på grund av ärendets svårighetsgrad, inte kan lämnas inom ovannämnda tidsperiod skall den anställde så snart som möjligt informera upphovsmannen. Ett definitivt svar skall därefter delges upphovsmannen så snart som möjligt.

3. Varje svar på en begäran eller ett klagomål skall motiveras på ett sådant sätt att den berörda personen exakt får kännedom om vilka relevanta fakta och vilken rättslig grund som svaret baserar sig på.

4. Om ett mycket stort antal enskilda berörs av ett liknande svar och det därför inte är möjligt att i detalj meddela grunderna för svaret får standard svar skickas. Den anställde skall dock tillse att den som så önskar får ett individuellt utformat svar.

5. Den anställde skall inte lämna något svar till andra externa parter så länge den/de berörda personen/personerna inte informerats.

Artikel 14

Diarieföring

Bankens enheter skall diarieföra de förfrågningar som inkommer och de svar som lämnas.

Artikel 15

Skydd av personuppgifter

1. En anställd som hanterar personliga uppgifter om en medborgare skall följa de principer som fastställts i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter.

2. De anställda skall i enlighet med sina skyldigheter särskilt undvika att behandla personuppgifter i orättmätiga syften eller att vidarebefordra uppgifterna till obehöriga personer.

Artikel 16

Klagomål

1. Personalen skall agera med respekt för allmänhetens rättigheter. Om en person ändå anser att de svar han eller hon fått bryter mot hans eller hennes rättigheter eller intressen kan han eller hon klaga.

2. Alla klagomål skall lämnas skriftligt till bankens generalsekreterare, inom två månader efter datumet för skrivelsen som är föremål för klagomål.

3. Varje medborgare i unionen eller varje fysisk eller juridisk person som är bosatt eller har sitt säte i en medlemsstat har rätt att klaga hos ombudsmannen, i enlighet med artikel 195 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Artikel 17

Allmänhetens tillgång till förvaltningskodexen

1. Banken skall vidta nödvändiga åtgärder för att denna förvaltningskodex skall komma till allmänhetens kännedom i största möjliga utsträckning.

2. Banken skall erbjuda var och en som så önskar en kopia av denna förvaltningskodex.

3. Denna förvaltningskodex skall publiceras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 18

Ikraftträdande

Denna förvaltningskodex träder i kraft efter offentliggörande i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

III

(Upplysningar)

KOMMISSIONEN

Ändring av meddelande om anbudsinfordran för bidrag för export av råg till alla tredje länder

(2001/C 17/09)

(Europeiska gemenskapernas officiella tidning C 224 av den 5 augusti 2000)

På sidan 30 under I. Ärende skall punkt 2 ersättas med följande:

- ”2. Den totala kvantitet för vilken det får fastställas ett högsta exportbidrag enligt vad som föreskrivs i artikel 4.1 i kommissionens förordning (EG) nr 1501/95 ⁽¹⁾, senast ändrad genom förordning (EG) nr 2513/98 ⁽²⁾, är ca 500 000 ton.”

⁽¹⁾ EGT L 147, 30.6.1995, s. 7.

⁽²⁾ EGT L 313, 21.11.1998, s. 16.

Ändring av meddelande om anbudsinfordran för bidrag för export av vete till alla tredje länder förutom vissa AVS-stater

(2001/C 17/10)

(Europeiska gemenskapernas officiella tidning C 219 av den 1 augusti 2000)

På sidan 4 under 1. Ärende skall punkt 2 ersättas med följande:

- ”2. Den totala kvantitet för vilken det får fastställas ett högsta exportbidrag enligt vad som föreskrivs i artikel 4.1 i kommissionens förordning (EG) nr 1501/95 ⁽¹⁾, senast ändrad genom förordning (EG) nr 2513/98 ⁽²⁾, är ca 3 000 000 ton.”

⁽¹⁾ EGT L 147, 30.6.1995, s. 7.

⁽²⁾ EGT L 313, 21.11.1998, s. 16.